An Stoc

Tomás ó Máille dá ċur i n-eagar.

Leabar I. uim VIII. Samain 1918. Dá pighinn a luaċ.

An Saoġal.

(An dréacht seo leanas bí sé sgríobta sul dás cairead deireaḋ leis an seanċoġaḋ. An méid de a fearfas fearaḋ sé).

Cáilíḋeaċt.

Ní mar a ċéile a ċruṫuiġ Dia na daoine. Tá cáilíḋeaċt ar leiṫ ag ġaċ duine ḋó féin, agus ordóċa sé a saoġal do réir na cáilíḋeaċta atá aige. Bíodar mar sin ó ṫús: duine a raiḃ a intinn leagṫa amaċ ar áirnéis aige, ar beiṫíoġ agus ar ċaoiriġ, duine eile ar ṫalamaiḋeaċt, ar ċur, ar romar agus ar saoṫrú na talman. An rud a ḃfuil intinn duine leagṫa amaċ air iréard is fearr a ḋéanfar sé. Fad'r tá duine óg, is iomḋa rin ceird a dtig leis aġaiḋ a ṫabairt uirṫi agus a foġluim, sé rin, má ḃíonn inntleaċt ċoṁṫrom aige agus má ċaiṫeann sé neart dúṫraċta léi. Aċ ó ċruaḋóċar sé i n-aois níl rin ċoṁ héasġaiḋ aige. Tá corr-duine ann a ḃíos a' méireáil le dó nó trí de ċeirdeanna aċ ní ċuile duine a féadar a ḋéanaṁ go slaċtṁar. Ar bealaċ eile, an té a ċaiṫeas tamall maiṫ dá saoġal le gnoṫa ar biṫ áiṫrid níl aon áird aige, mórán, ar ṫada aċ ar an rud a ḃfuil luiġeaḋ aige leis. Nuair a leanas duine sgaṫaṁ do ceird nó do gnoṫa, aṫruiġeann a cáilíḋeaċt dá réir. Nuair naċ raiḃ ann uiliġ aċ dá ceird, an fear a bí a' tógáil beiṫíḋeaċ agus ċaoraċ agus dá marḃaḋ ní h-ionann an cáilíḋeaċt a bí aige leis an ḃfear a bí a' saoṫrú na talman. Bí sé borb, fiaḋám ṫairis.

Gráḋ Tíre.

Tá an sgéal mar sin go dtí an lá indiu féin. Tá cuid de na daoine síoḋamail, teaċtṁar ṫar a céile. Tá cuid acu díreaċ, cnearda ṫar a céile. Tá sin de ṁianaċ i gcuid acu agus i gcuid eile 'sí an tógáil a gníor é. An slór naċ dtilleann sa gceann is cuma é beiṫ ann nó ar. Do réir na hinntleaċta atá ag duine ceaḋ ṫuigfear sé an rud. Do réir mar ṫaiṫneóċar sé leis 'ceaḋ ġéillfear sé dó. Ní fáġann duine an caṫ le bporḋú, agus níl aon maiṫ a beiṫ ag iarraiḋ é a faġdú i ndiaiḋ beiṫíḋeaċ ná caoraċ. An té a ċleaċt an maiṫ agus an ċnearḋaċt déanfa sé an rud ceart nuair a ṫiocfar air. An té a béar cóir, cnearda le n-a ċoṁarram beiḋ sé aṁlaiḋ fréirim le n-a ṫír. An duine atá ro-ġar dó féin, an duine naċ ḃfuil díreaċ ó nádúr ná ó ġeinealaċ ná ó tógáil ní ar an maiṫ a béar tóir aige— ná áird aige. An duine a ḃfuil rainnt an airgid ro-ḋoṁain ina ċroiḋe, an duine atá ag iarraiḋ brabaċ agus bantáirte dó féin a ḃaint de 'ċaon duine ir doiliġ gráḋ na coṁurran a ċur i n-iúl dó. Is doiliġ gráḋ dá Dia ná dá ṫír a ċur i n-iúl dó. Níl aon áird ar ġaol ná dáiṁ aige. Is mar sin atá an ċúir anois. Duine ar biṫ a ḃfuil beaġán airgid i mbanc aige ríleann sé go gcaillfead sé uiliġ é dá mbuailtí buille le coir an ċeirt ar Śarana nó dá mbaintí leagan ar biṫ airti. Beiḋ reirean ar a ron agus ní ar ron na hÉireann.

An Coiṁtiġeaċ.

Dá mbeaḋ muintir na hÉireann ar fad ráṫaċ dílis di ní beaḋ Éire mar tá sí. Níl a muintir ar fad ar ron na hÉireann. Dá mbeidís ar aon intinn aṁáin ar a ron oireaḋ is mí nó reaċtṁain ní beaḋ greim ag Sarana uirṫi. A ḃfuil de arm dearg nó de arm buide ag Sarana ní ċoinneoċaḋ sé ċoir í. Aċ tá beagán caimiléaraiḋṫe i n-Éirinn mar tá sa 'ċuile ṫír. Tá Éire riar leis rin. Tá an iomarca sraim-réaraiḋṫe ina teaċ. Tá oireaḋ acu ann is go ríleann riaḋ gurḃ é á dteaċ féin é. Tá gaḃlám ċoiṁ-ṫiġeaċa inntí a ṫug an Gall ṫar ráile anall leis. Ṫug sé leis iad nuair a ċreaċ sé Éire le n-a cuid talman a feilḃiú agus le n-a ġreim a ċoinneál air. Síolraiġeadar riod inntí agus tá a mbunaḋ fós sa tír. 'Siad máṫair an ġuir. Siad atá coinneál cúil ar saorraċt na hÉireann.

Carson.

Nuair a d'ḟuagair an Saranaċ an ḃreṫráil a ċur ar bun i n-Éirinn táinig dáil de na hÉireannaiġ le céile i mBaile Áṫa Cliaṫ. Táinig tuaṫ is cléir de Ċlainne Gaeḋeal uiliġ ar aon buille aṁáin i n-aġaiḋ na héagcóra. Ċornaiġeadar Éire fá láṫair agus ba mór an cumar doiḃ rih a ḋéanaṁ. Cuireadar teaċtaireaċt sgríobṫa anonn go dtí uaċtarán Meiriceá, go dtí Wilson, a' cur i n-iúl dó go raiḃ feall dá imirt ar Éirinn. Aċ ní luaiṫe a bí an sgéal rin ṫall ná ċuir Carson agus a ṫrúp gairm sgoile eile amaċ. Ċuir riad sgéala ag Meiriceá agus dubairt riad go raiḃ iorr an ṫriomaḋ cuid agus an ceaṫramaḋ cuid de ṁuintir na hÉireann fá n-a scoṁairle féin agus ar aon intinn leo féin nár ceart uiġ malairt dliġiḋ ó Éirinn, agus go raiḃ an oireaḋ rin acu fárta go nglacfaḋ Éire páirt sa gcogaḋ. Níorḃ fior dóiḃ rin agus ní raiḃ ceaṫraṁaḋ cuid na tíre féin leo. Tá an Meireacánaċ anois le tamall ag áitiú gur maiṫ leis ceart a fearaṁ do ċuile ḋream daoine fá ċúrsa na gréime a ḃfuil leatrom dá ḋéanaṁ orṫu. Sin í a ċaint béil. Is breáġ 'na diaiḋ rin gur mó an áird atá ar ceaṫraṁaġ cuid na tíre aige ná ar iomlán na tíre. Mur mó níor ċuir sé i n-iúl fós é aċ le caint. Ní caint a ḋearḃóċar é aċ gníoṁ.

An Coġaḋ

Na raiġdiúiri a ṫagar ar air ón gcogaḋ tá riaḋ ar fad ar aon intinn fá ċúrla poinnṫí, is cuma cé méad atá eatorru ar poinnṫí eile. Tá droċ-ċáil acu ar an áit amuiġ. Níl ramail acu le ṫabairt air aċ gur geall le ifreann é. Ní féidir an ċaint rin a bréagnú agus ní féidir é a ḋearḃú a beiṫ ina fírinne. Deir riaḋ ar fad an fear a díos tamall amuiġ ann gur maiṫ leis a lot nó a leagan ar bealaċ éigin le go mbeiḋ sé glan ar. Dá scartaí na céadta duit tar éis a ṫeaċt abaile dóiḃ aondume aṁáin acu ní ċluinfeá a' ḋéanaṁ gairge ar an méid a ṁarḃuiġ sé féin. Is cuma léo ar fad aċ a beiṫ péiḋ leis an sgéal ar ċonndar ar biṫ, agus ní le faiṫċior é aċ gur maiṫ leo a gcúl a ṫabairṫe don sgeanaḋ agus don ṁarḃaḋ atá ar siubal. Tá sgáin ṡaoġalta acu air agus ní hiongnaḋ é. San áit a mbíoḋ bailte breáġa agus maċaire fá ċrainnte níl anois aċ bríci agus clábar agus criaṫraċa poll. San áit a mbíoḋ sréir ġlan agus solus geal na gréine níl aċ smúit agus deataċ. An áit a raiḃ aoiḃneas agus ceol níl anois aċ gáir agus feadaiġil agus búireadaċ na ngunnaí móir. An áit a raiḃ siamra agus sróirt tá éagaoin na n-oċar agus uaill-fearṫ na ndaoine ag imṫeaċt ar a gcéill le huaṫḃár.

Misneaċ.

Na hárd-ċeannóirṫ atá ag uġdrú na hoibre ar an mbaile 'riaḋ is mó a ḃfuil dúil acu sa ḃfuil. 'Siad is ḟuirde a ḃfuil fearaṁ acu leis. Ní sróiḃ orṫu-san an coġaḋ a ċoinneál ar bun bliaḋain eile má ċeapann riaḋ go ḃfeilfe rin dóiḃ. Ní hiad atá i n-imniḋe a marḃṫa nó a sgeanta

Taḃair an tús don ṁuinntir a ḃfuil fuagraḋ acu sa Stoc.

ċuile poinnte. Ní hiad atá báiṫte fliuċ a' ḋéanaṁ na gclarraċ, ní hiad atá a' fuilinnt ċuile sgláḃuiḋeaċt le fuaċt agus gairḃḋean agus droċ-aimsir. Feancaḋ ní ḃaimse sé artu roinnt daoine a ṁarḃú nuair atá riaḋ féin i ḃfad ón daiṁréar. Tá daoine sa saoġal atá balú ar an gcogaḋ. Ní móide gur mar ġeall ar a mbalaċtáil féin is maiṫ leo-san a ċoinneál ar aġaiḋ aċ má tá i ndán 'r go ḃfuil sé ag dul ar aġaiḋ ní hiad a ċuirfear corg leis. Ní ar an mbalaċtáil a ḃéar ar an gcogaḋ féin atá fairead acu aċ ar an mbalaċtáil a ḃéar acu dá ḃarr má ṫagann a dtaoḃ féin amaċ i n-uaċtar. B'féidir go ḃfuil baint ag na boic móra is 'aċ uile ṫír leis an gcogaḋ a ċoinneál un cinn. Aċ ní hiad is cionntaċ leis aċ an ḟeaċt a ṫugar smaċt do beaġán fear ar ċorp agus anam na milliún daoine. Ní hé rin féin is cionn-triocaid leis. Siad díṫ céille agus sónn-tar coda de na daoine is cionntaċ leis agus caimiléaraċt na coda eile a' baint leara artu agus a' ḋéanaṁ cirġe díoḃ.

Droċ-ḋliġeaḋ.

Tamall ó foin, ċuir an Aurtria sgéala ag uaċtarán Meiriceá go mbu maiṫ léi síoṫċán a ḋéanaṁ. Bí aige-san cuṁaċta an síoṫċán a uġdrú dá dtogsuiġeaḋ sé é. Léiġ sé an sgéal a táinig ċuige agus fá ceann ċúig móiméad ṡiceaḋ an ċluig, gan fanaċt ṫairis rin, ċuir sé sgéal ar air ag obaḋ don tríoṫċán. Ṫiocfaḋ dó gur léiġ sé sa bpáipéar an lá roime rin é aċ ó táinig an sgéal díreaċ ċuige féin níor ċéaduiġ sé tír ná pobul go dtug sé ordú

le ar marḃuiġeaḋ na mílte agus na céadta míle duine. Ceapann muintir Ṁeiriceá go ḃfuil coṁairle acu féin ar a dtír féin. Sgéal cinnte dá mbeaḋ muintir a tíre ina n-agaiḋ ní féadfaḋ uaċtarán Ṁeiriceá an cogaḋ a ċur un cinn. Aċ cuirtear a lán daoine amuḋa le bréaga agus cur i gcéill agus níl dream daoine ar ḋruim an doṁain is fusa dallaḋ mullóg a ċur orṫu ar an mbealaċ sin ná muintir Ṁeiriceá. Glórta móra agus gairge agus cur i gcéill an sórt is mó a ḃfuil glacaḋ acu leo. Ḃí glórta móra gan áird sa ḃFrainnc ar an gcuma céadna os cionn céad bliaḋain ó soin. Ḃíoḋ maoiḋeaṁ as bráiṫreaċas agus saorsaċt agus coṁṫrom na ḃfear. Ní raiḃ blas díoḃ sa náḋúr nuair a féaċaḋ iad agus is daor a d'íoc clann ḃoċt na Frainnce a ḃfiaċa ó soin. Níl sí sa gCríostuiġeaċt nó san Ain-Ċríostuiġeaċt tír is measa dliġeaḋ ná Meiriceá fá láṫair. Níl aon tír is mó a ḃfuil caimiléaraċt i dtreis innti. Duine ar biṫ a saṁluiġtear coir leis níl aon triail ceart le fáġail aige muriḃ fuil fear fabair sa gcúirt aige. Tá fear boċt oibre de ḃunaḋ Éireannaċ arḃ ainm dó Tomás Ó Maonaiġ tliġte un a ċroċta tall i San Francisco ar fiadnaisi gadaiġte agus biṫeaṁnaċ agus stríopaċ, dream a ṫug na póilíos isteaċ le mionnú ina agaiḋ. Na daoine a d'innseoċaḋ an fírinne ní raiḃ éisteaċt ar biṫ le fáġail acu. Sí an ċoir is mó a rinne sé go raiḃ sé ag iarraiḋ na fir oibre a ċosaint ar luċt na milliún punt ann—ruḋ naċ ceart féaċaint leis i Meiriceá.

Mianaċ an Duine.

Tá sé de ṁianaċ is na daoine go gcoṫuiġeann siad le céile ina sgataí agus ina dtréada ar nós na gcaorac agus na mbeiṫiḋeaċ agus na n-éanaċa. Sa tsean-aimsir ón dílinn, ḃídís ag imṫeaċt ina dtreiḃeanna beaga, sgaiṫte a' troid agus sgaiṫte eile a' réiḋteaċ le céile. "Is maol guala gan ḃráṫair" a d'aḃruiġeaḋ na Loċlannaiġ fad ó. Níor ṁór do ċlainn aon duine seasaṁ le céile. Níor ṁór dóiḃ ḃeiṫ dílis, leanaṁnaċ dá céile le iad féin a ċosaint ar an náṁaid. Mar sin d'éiriġ na treiḃeanna. Amannta ċuireaḋ dá ṫreiḃ le céile leis an gceann is fearr a fáġail ar an tríoṁaḋ treiḃ. Ċuirfidís iad-san fúṫu agus ċuirfidís ialaċ orṫu cuidiú leo nó fogaint dóiḃ. Mar sin ḃí na clanna a' méadú go raḃadar ina dtreiḃeanna agus ḃí na treiḃeanna a' méadú go raiḃ siad ina ríoġaċtaí agus as sin go raḃadar ina náisiúin. Níl aon ṁéid dá dtáinig ar na náisiúin naċ dtáinig feaḃas dá réir ar an ngléas troda a ḃí acu. Ní raiḃ acu i dtosaċ mar ġléas troda aċ cloċa agus maidí go dtí go ḃfuaireadar an t-iarann. Nuair a fuaireadar an t-iarann, rinneadar saiġid agus sleaġanna tuaġanna agus claiḋṁte leis, agus ḃíodar i ḃfad a' taoḃ leo sin. Ḃíodar a' taoḃ leo ó aimsir Ṁaoise agus i ḃfad roiṁe go dtí an ceaṫraṁaḋ aois déag. Ḃíodar tamall fada sul dár ċuiṁniġeadar ar ċruaċ a déanaṁ ná fabairt a ċur ann. Níl sé cúig céad bliaḋain ó ceapaḋ na gunnaí agus an púdar. Tá na gunnaí agus an púdar nó a' aiṫġein a' dul i ḃfeaḃas 'ċuile lá ó soin le naċ ḃfuil cuimsiú ar biṫ anois ar an méid atá siad i ndon ioiġte. Dá dtéidís un cinn tuilleaṁ ní ḃeaḋ aon tseasaṁ rómpu.

Na Náisiúin.

Do réir mar ḃí na náisiúin a' méadú, ḃíodar ag alpú agus a' slugaḋ ríoġaċtaí eile ionntu féin isteaċ nó dá gcur fá ċois. Ní le grád dá céile a rinneaḋ dá ríoġaċt ar biṫ a ṫáṫú ina céile ariaṁ aċ ceann acu a' ḃreiṫ buntáiste ar ríoġaċt ba laige ná í féin agus dá cur fá smaċt le ḃarr sleiġe nó le béal claiḋiṁ. Is le mórán fola a dórtaḋ a rinneaḋ 'ċuile ríoġaċt a méadú agus a foirleaṫnú. D'fág sin caoineaḋ agus oċón, doḃrón agus duḃáilce i dtír éigin eile. Níor dearnaḋ aon ríoġaċt a ċur ar bun ariaṁ ar ġrád an ċinid-daonna dá céile agus [illegible] a nDia, aċ ríoġaċt Ċríosta ar an saoġal seo. Sí is líonṁaire daoine go dtí seo. Dá fada siar dá ḃfuil an seanċas sgríoḃta ar an gcineaḋ-daonna, tá sé le léiġeaḋ go raiḃ ríoġaċta móra ann. Ḃí ríoġaċt ṁór ag luċt na hÉigipte na cianta cairḃreaċa ó soin. Ḃí ríoġaċt ṁór ag luċt na Baḃalóine. Ḃí náisiúin ṁóra ag Peirsiġ, Gréagaiġ agus Rómánaiġ ina n-aimsir féin. Ḃí ríoġaċt is na hIndiaċa is fuide a sheas ar bun ná ceaċtar acu, agus sí an tSín san Áise aċ-toir an ríoġaċt is ársa dá ḃfuil ar ḋruim an doṁain.

Réiḋteaċ.

Ní raiḃ ag na náisiúin ṁóra uiliġ, ceann i gceann, aċ sgiurta den doṁan. Anois tá an doṁan go léir roinnte i measg seaċt nó hoċt de na ríoġaċtaí, ar ċaoi go ḃfuil pobal an tsaoġail ar fad ina gcoṁarsanna ag á n-a céile. Ḃí na náisiúin a' méadú go dtí seo. Ní tig leo méadú tuilleaṁ mur ndéantar aon ríoġaċt aṁáin den doṁan go hiomlán. Is mó an ċosaṁlaċt atá orṫu go ḃfuil siad a' tuitim ó céile, cé ḃí céard a déanfar leo ina diaiḋ sin. B'féidir nuair a ḃéas siad sáṫaċ mionuiġṫe go dtiocfa siad le céile mar aon ríoġaċt aṁáin.

Dar léis an Uaċtarán Wilson gur féidir sin féin a ċeapaḋ amaċ mur ṁór leis tuilleaṁ daoine a ḃeiṫ marḃ i dtosaċ. Ṡílfeaḋ duine go dtí seo guriḃ éard ḃí i gceist aige aċ go marḃuiġṫear sreaṫ ṁaiṫ eile go mbeiḋ neart limistéir annsin ag an méid a ḃéas fágṫa. Tá aimsear ag a lán daoine naċ fear ar a focal ċos ar biṫ é agus naċ ḃfuil ann aċ caimiléaraiḋe ar nós na n-uaċtarán Sasanaċ, gur ó ná Sasanaiġ a fiolsuiġ sé agus guriḃ é a ṁianaċ atá ann. Tá fir ṁaiṫe i Meiriceá tairis agus ḃféidir naċ fada go dteagaḋ an saoġal a gcuirfiḋe dá ċosa é, agus go mbeaḋ deireaḋ leis an ḃráiṫriġeaċt atá aige le Sasana. Ar ḃealaċ eile, cá ḃfios naċ cluiċe is fuide siar as amarc atá ar bun aige. Ceannas an doṁain a ḃí i dtús an tsaoġail agus an tseanċais ag Éigipt na hAifrice agus a ċaiṫ tréiṁse ṁór ag an Áise, agus a ḃí arís tamall fada ag an Eoróip, cá ḃfios naċ ḃfeicṫear dó go mbeaḋ seal eile ag Meiriceánaiġ ar an gcoṁairle féin. Má sé sin atá uaiḋ caiṫfe sé cluiċe a imirt leis an Sasanaċ idiosaċ.

Ar aon nós, isé siotċán agus réiḋteaċ deireaḋ an aċrainn. Sul dá dtiġe sin i gceart, beiḋ aṫrú mór ar an saoġal. Beiḋ dí-leáġaḋ agus dian-sgaoileaḋ ar ríoġaċta móra. Tá se aṁdhuiġṫe ag ríoġaċtaí na hAustria ċeana go ḃfuil an t-aṫrú sin tagṫa, nó más é toil Dé go dtiocfa sé go ḃfuil sé ċoṁ maiṫ acu glacaḋ leis le fonn. Dá dteagaḋ sé sa saoġal naċ mbeaḋ fágṫa de na náisiúin aċ an méid a ṫogróċaḋ seasaṁ le céile díoḃ ní ṫearṫóċaḋ aon arm mór le ceaċtar acu a ċoinneál fá smaċt. B'féidir gur síodaṁla, teaċtṁaire agá n-a céile a ḃeidís mar sin agus gur dílse dá céile a ḃeaḋ nuair a ḃeaḋ muiníġin acu as a céile agus as luċt dá sgiúrṫa. Tá a saṁail sin ar fáġail ċeana.

Ealaḋa i nGaeḋilg.

V.

Uirlisí Ealaḋan.

Microscope—ó na foclaiḃ Gréigise—mikros .i. mion, beag, agus skopein .i. dearcaḋ [Fr. microscope; Gr. Mikroscep; Eaḋ. Microscopio]. Do ċeap "Conall Cearnaċ" focal maiṫ air seo .i. "miondracán" ar n-a ġiorraċan ó "mion" agus "dearcán." Ní féidir focal níos fearr do ċumaḋ.

Telescope—ó na foclaiḃ Gréigise—tele .i. i ḃfad uaiṫ, agus skopein. [Fr. longue-vue, telescope; Gr. Fernrohr .i. cianfeadán; Eaḋ. cannocchiale, telescopio Sp. telescopio.) "Ciandracán" do ċeap "Conall Cearnaċ" air seo reirin, agus is focal maiṫ é.

Tig linn a lán focal eile do ċumaḋ ar an nós céadna.

Ophthalmoscope ón nGréigis—ophthalmos .i. súil, agus skopein [Fr. ophthalmoscope; Gr. Augenspiegel .i. súil--sgáṫán. Uirlis é seo le dearcaḋ ar an taoḃ istiġ de'n tsúil. Tairgim "súldracán."

Laryngoscope—ón Laidin agus ón nGréigis—larynx .i. uḃall na sgórnaiġe, borga an ġota, agus skopein [Fr. laryngoscope; Gr. Kehlkopfspiegel .i. uḃall-sgórnaiġe-sgáṫán]. Uirlis é seo le borga an ġota agus an sgórnaċ do sgrúdú. Tairgim "sgórndracán" cé go ḃfuil sé rud beag liopairteaċ.

Otoscope—ó'n nGréigis—ous (tuis. gein. otos) .i. cluas, agus skopein [Fr. otoscope; Gr. Ohrspiegel .i. cluas-sgáṫán]. Is le haġaiḋ an ċluas do sgrúdú é seo. Tairgim "cluasdracán."

Rhinoscope—ón nGréigis—rhis (tuis. gein. rhinos) .i. srón, agus skopein [Fr. rhinoscope; Gr. Nasenspiegel .i. srónsgáṫán]. Uirlis le haġaiḋ an tsróin do sgrúdú. Tairgim "sróndracán."

Cystoscope—ó'n nGréigis—Kystis .i. borraċ, éadroman, agus skopein [Fr. cystoscope; Gr. Blasenspiegel .i. borraċsgáṫán]. Uirlis le haġaiḋ an ḃorraċ (éadroman) o sgrúduġaḋ do ḃéaḋ "éadromándracán" ró-liopairteaċ ar fad. Tairgim "borraċ-dracán" ar n-a ġiorraċan go "braċdracán."

Stethoscope—ón nGréigis—Stethos .i cliaḃraċ, agus skopein [Fr. stethoscope; Gr. Stethoskop; Eaḋ. stethoscopio]. Ní focal feileaṁnaċ stethoscope ar ċor ar biṫ óir ní uirlis é le dearcaḋ ar an gcliaḃraċ aċ le héisteaċt le fuamannaiḃ na sgaṁóg. Is é mo ṁeas gur feileaṁnaiġe go mór an focal "éisteaċán." Binaural stethoscope, "éisteaċán dá-ċluasaċ."

Stereoscope—ó'n nGréigis—stereos .i. cruaiḋ, neaṁ-laṫtaċ, agus skopein. [Fr. stereoscope; Gr. [Stereoskop]. Uirlis é seo a ċuireas dá ṗictiúir i n-aon ṗictiúir aṁáin i rioċt is go dtugann sé doiṁneaċt dí agus go gceapann tú naċ ḃfuil na rudaí sa ḃpictiúir ar aon ċlár aṁáin aċt go ḃfuil siad suiḋte ar cúl a céile, gaċ rud ina áiṫ féin ós rud é go ḃfeicṫear dá rud i n-aon rud aṁáin mearaim gur focal feileaṁnaċ "aondracán."

Thermometer—ón nGréigis—therme .i. teas, agus metron .i. toṁas [Fr. thermometre; Gr. Thermometer: Eaḋ. termometro]. Uirlis le teas do ṫoṁas. Tairgim "teastoṁas."

Barometer—ó'n nGréigis—baros .i. meaḋaċan, agus metron .i. toṁas. Is é rud a ġníos an barometer .i. an t-aer do ṁeaḋaċain agus dá ḃríġ sin mearaim gur focal feileaṁnaċ "aer-ṁeaḋ."

Spectroscope—ón ḃfocal Laidne—specere .i. feicéal, agus ón ḃfocal Gréigise—skopein [Fr. spectroscope; Gr. Spectroskop]. Nuair téiġeas solus geal na gréine ṫríd an spectroscope ċítear seaċt ndaṫanna ann cosaṁail leis an tuar ceaṫa san spéir. Sgarann sé na daṫanna a ġníos solus geal ó n-a céile. Bíonn na daṫanna sin .i. daṫ na sail-ċuaiċe, indigo, gorm, glas, buiḋe, ruaḋ-buiḋe agus dearg, i n-aon tsraiṫ aṁáin i ndiaiḋ a céile agus is é ainm a ḃeirtear orṫu .i. spectrum ón Laidin .i. taiḋḃse nó aisling. Fr. spectrum; Gr. Farbenerschei ung .i. daṫa-aisling]. Ní focal maiṫ spectrum óir níl aon ḃaint aige le taiḋḃse. Ós rud é gurab iad daṫanna an tsoluis ġil atá ann agus iad ar n-a sgaraḋ ó n-a céile, mearaim go ḃfeilfeaḋ "solus sgarṫa" ar n-a ġiorraċan go "solsgarta" mar Ġaeḋilg ar spectrum agus "solsgardracán" ar spectroscope. Spectrum analysis, "dealúċán solsgartaċ."

(Leanfar de seo).

Seaġán P. Mac Énrí.

Labhrás Catail

"Nil gleann inis an Geimhne
An binne liom Géim na bó
Ná gleann úd na Cuime
An tráth bí mé óg."

Is maith, fada an tréimhse a chaith cuid againn gan go leor don gleann céadna agus fileamas gus ann a bí sé i ndán dúinn an cuid eile dár saoghal a chaitheamh, ach ní mar filteas biteas Anois, fasiosh, támuid na sgórtha mile i gcéim ón gceanntas úd; céad slán do na páirtí múinte, macánta a bí le feiceál annsúd, céad míle slán do na mná maorda, maireacha, agus míle slán fá míle do na feasa gnaoi-dheamhla, geanamhla!

Nil aon chailleadh ar bánta mine, méid 'na h-Éireann dón dream seo a bhfuil féith na feilméaracta ionntu. Is dear iad na guirt ón-buidhe arbhair lá bhreágh gréime i ndeireadh foghmhair má's fíor do'n muintir seo a bhfuil a gcoroidhe is a n-intinn i dtalamhaidheacht; ach cé'n goir atá ag bánta dá mhine ná ag guirt dá áille ar na cnuic, ar na beanna, agus ar na sléibhtí a chuireas faoi ndeasa do duine torruighe ag molaó mórdhacht Dé"?

Nach álainn go deo an radharc atá le fágail ó bárr an tSléibhe Móir gar don Chuim? Nil ort ach dearcadh roir ndeas agus císe tú Cruach Phádraig faoi na cairín ceo go h-iondamhail. Ioir, tú féin agus an Chruach tá rtiall den fairrge mhóir, agus má tá gairbheacht air bhí sa lá, feicfe tú cairle bána Manannán ag éirghe i n-airde amuigh ar an dubheagán. Bréachnuigh ó thuaidh díot agus tá Cuan an Fhóid Duibh agus Iorrus beannuighte or do chomaigh. Sin é Cruachán sias uait agus é 'na chúl tuirsaic do dun na rséise. Fad is tá tú ar bárr an tsléibhe feicfeas duit go bhfuil tú níos goire do Fhlaitheas; tá do smaointe féin níos glé agus níos glaine ná mar is gnáth. "Ag an bárdín Gallda go raibh na bánta agus na guirt," arsa tusa leat féin. "Suaracán nach dtabharfaidh an chaoth do na sléibhte bréagha seo, do na sgothán glórácha, do na h-allthacha árda géara, agus do na fánám iongantacha."

Ar ndóigh tá cráth choidhe ort an sliabh fágáil fós; ach sin i an gnian ag dul faoi; agus má thagann an doichadar ort agus tú ar bárr an tsléibhe b'féidir gur in do chuailin cnám a geobhaidhe ar maidin tú. Sin é tig Micil Móir síos uait a bhfuil an phúir deataigh ar an simléar, agus má tá an t-ath in do chaipín cuir bealach faoi t-iorcadaigh agus siorruigh an bealach.

Muire Micil Mór bocht! Céad slán dó! Bí sé 'na leacht-mhogha tamall dá saoghal; sé sin leráth bí sé 'na mháighistir sgoile; ach d'éirigh sé ar múinteóireacht, agus bí sé 'na saor-fear nuair bí aithne againn féin air. An oidhche úd thar éis teacht anuas ón sliabh bogamar isteach go dtí é, agus d'innis sé sgéal iongantach dúinn nuair bíomar ar ár sáimhín róg. Nil fíor againn ar an nóiméad boire seo an ar fhiche na fíríme nó ar fhiche na bréige atá Micil Mór: ach má's beó marbh é ní hobair dúinn bréag a chur air ná achrú a dhéanamh ar an sgéal a d'aithris sé.

"Lánamam phórta," adeir Micil, "a bí 'na gcomhuidhe i n-aice le Cnoc na Dileann, agus, ar nóir na dtimcéasai, bí muirigin níos mó orthu ná mar bí biadh acu le na n-agaidh. Ba thuaighmhéilighe Labhras Catail agus a bean ná timcéasai ar bith ar dhe ní raibh maith ná maoin le Catal ag roláthar, agus b'iúd i bliadhain an gorta. B'iomda tamall fada de lá a chaith Catal ag binn a tighe féin tuirseach, dólásach, dubhrónach, ag machtnamh ar an dhoch-fhaoghal —an gorta le feiceál i n-a fhúilí féin agus i fhúilí gach duine dá chomluadhar. Lá de na laethanta seo a raibh sé dá chiapadh le smaointi doilghéasach' tug sé faoi deara fear a raibh culaith ghéal air ag teacht anuas an bóthar, agus ag déanamh air. Fachtar do Labhras nár leag sé a fhúil ariamh ar a leithéide d'fhear. Chom luath is fhoich an buachaill báire é, thosuigh sé ag déanamh com-bhróin le Labhrás. Ar an bhpointe céadna sin, b'fhachtar do Labhrás gur sleachaidhe milis sleamhain a bí ann, agus níor bhfeadhr leis ar bith é ná dá nglanadh sé leis. Ach féadhfaidh sinne fear na culaith ghile dhuidhim isteach ní ba goire dó.

"Tú féin is cionntach le na beith níos fuide ar an gcaoi seo.' ar seisean le Labhrás. "'Dá ndíoltá tú féin liom-sa béadh iol-mhaithear agad fad is maireas agus d'fhéadfá a beith ag siúl ar chóirtí an tsaoghail go lá do bháis.'"

"Táinig crith-eagla ar Labhras, agus smaoinigh sé ar an tsaoghal seo—anam an duine. Ach ní mórán ama a fuair sé le machtnamh, arsae bí an sthainréasa ag rúnadh leis ar feadh na fuide."

"Cionn tú mar tá do bean, agus do chlann ag fágáil báis leis an ochras sa mbothánín bhocach sin isteigh, agus gan agad ach focal amháin a ráth agus beithéa in do bhoicín mar mise"

Donas gach donais thug Labhras toil é féin a dhíol' leis an time seo, ach ní bhéadh an sthainréasa sárta le focal Labhráis ná le n-a mhóide—dubairt sé go gcaithfidhe an connradh a rsríobh amach i bhfuil Labhráis Nuair a bí sin déanta, b'éigean do Labhras a ainm a chur leis, agus má fíl sé go raibh sé ar mhuin na muice annsin is mór an dul amudha a bí air."

T. Ó. R.

Má bhíonn tú ag ceannach earrach atá dá bhfuagairt sa stoc, abair gur sa stoc a chonaic tú an fhuagrach.

"mo chlann féin."

Bíodh Micil Monai in a chomhuidhe i nGlinn Gabla i gcomhsranacht Uachtar Árd. Bí sé i ndon gloine ól chom maith le cách agus dá gcuirtí air bí sé i ndon é féin a choraint mar a gcéadna. Bí a fhiocht air; ní mórán bhéarach a dubhfhán i dteach óil nó nagarnaol. Agus uair ar bith tugadh níorbh é Micil bu mhéara táinic ar an sgéal. Dá bhfigh sin bí iongantas mór ar mhuinntir Uachtar Árd, lá, nuair chonacadar Micil buailte, gearrtha agus a dá fhúil chom dubh leis an bhúca. Car Seumas Mór na Chreige leis an lá ceudna. Bí an-truagh aige do Micil:—

"Ara, a Micil chroidhe," ar seisean, "go cé bhuail tú, nó an tuitim a rinne tú?"

Ní hiongnadh go raibh Micil corruighte an maidin céudna; go raibh sé dúr dorrdha is gur lábair go dalba, dána nuair d'fhreagair sé:—

"Cé bí i ndon mé a bhualadh ach mo chlann féin."

(Mac leis a bí thréis a tiacht abaile ó'n Oileán Úr; go mbu mian leis an gabaltas 'fágáil ón fear-fear, rud nach raibh faoiran a dhéanamh. D'éirigh sé in'-achrann eatorrru go dtugadar liúradh Conáin dá chéile.)

Uaidh sin i leith dá dtárluigeadh timpirt do dhuine ar bith de mhuinntir Uachtar Árd bu iad "a gclann féin" bu cionn-thriocaisi leis!

UACHTAR ÁRD.

AN SEAN-TEACH.

A cuireadh ar bun i 1864,

Tae, Caife, Fionta, Uisge Beatha, ar feadhar

Ó Léanacáin,

AN CHEARNOG, : I NGAILLIMH.

Rannta Diadha.

I.

A Mhaigdean Ghlórmhar, dílis, mhaireach,
Is tú mo rtóir, mo lón, a's mo chairge,
Is tú an Réalt Eólais romham ins gach bealach
'Gus ar uair mo bháis, go raibh tú agam.

II.

A Mhaigdean beannuighte a Mhácair Dé,
A Solus Gléigeal atá gan smál,
A Choinneal beannuighte atá ibhfhaitis Dé
Go raibh agam féin ar uair mo bháis.

III.

Bronnaim m'anam ort, a Mhic Dé,
A Mhaigdean Muire is ar do dhear-láimh atá sé;
Na trí aingle is adhradh atá i bhfhaitis Dé
Cuir ag cumhdach m'anama, agus Amén.

IV.

Ceithre porta ar mo leabaidh
Ceithre aingle ortha sgartha
Má fhagaim-se bás ar ro go maidin
I bhfhaitis Dé go raibh mo leabaidh.

V.

A Rig na Glóire, tá mé ag iarraidh do dhéirce.
Mé leigean isteach go Tig na Féile,
An áit nach n-iarrfa mé biadh ná éadach,
Ach ag feicheamh na glóire agus dá h-éisteacht.

E. Nic F.

CAPALL SÉAIN.

I.

Chuala mé sgéal nár thaitnig liom
Deireannach go leór aréir,
Go ndeacha Coirnéal Anderron
Agus a chuid arm thíd an tír,
Go dtugadar a capall ó mac rígh Muirir,
Agus go deimhin ba mhór an sgéal é;
Mar ba í beithadhach í ba bhreagha
Dá bhfaca aon fear ariamh.

II.

Is iomda caoi a dtagann mí-ádh an tsaoghail
Sa tír seo a bhfuilmuid ann—
Le cogadh is neart cheachanna
Agus éigceart ins gach cás.
Níor airigeadh ariamh saoghal iad
Mar thoirdhidir go breagh,
Go dtug na h-Orangemen ar an tír seo
Capall an fhir bháin.

III.

A mhic an rígh nár loic ón dligeadh
Ná ó ghníomh ar bith ariamh,
Éirigh id' fhuide agus cuir plan 'un cinn
Agus ná caill ar fad do chiall!
Is iomda phrionsa a chaill a ríoghacht
Agus mhairfeadh beó 'na diaidh,
Is mó an sgéal sin ná do capall buidhe
Sa gcaoi go mba chroidheamhla í ná an fiadh.

IV.

Sé mo chómhairle díb-se, a bhuachailli
A dul chun coghaidh i na-m,
Deathach a bhaint ar Orangemen
Faoi capall an fhir bháin.
Má marbhuigeann gach duine ann mile acu
I n aghaidh gach uair dá bhfuil sa lá,
Beidhmuid féidh ann faoi ceann miosa
Agus tiubhramuid aniosh linn capall Séain.

DAILINTÍN Ó h-UAITHNÍN,
Dubhdiaidhchiar, Cárna.
do sgríobh.

Sin amhrán a rinne fear-fear dall atá beo sa mbaile seo (Cárna) fós—Dailintín Ó hUaithnín, Dubhdiaidhchiar, Cárna, a sgríobh siosh é.

Ó Cloiḋḃearṫaiġ ⁊ a Ċoṁ.

36 Sráid na Siopaí, i nGaillimh

An teaċ ir fearr le haġaiḋ earrṗaiḋe iarrṗainn, ṡíolta, ⁊ troṡgan tiġe do ċeannaċt

— Má ṫeartuiġeann —

An ḟeoil is fearr

uait ⁊ a ṗáġail ar a luaċ, nó má ṫeartuiġeann bagún, ṡicíní, muic-ḟeoil nó bṗaḋáin ina ṗéarúr uait, téiriġ ag

Seán Ó Gallċoḃair,

Foirgionta Dúin Éiḋinn,

i nGaillimh.

Ar a ċuid talṁan féin nó ina ċuid ṡgioḃól a beirteas, tóigteas ⁊ ṡeaḃṗuiġteas 'ċuile beiṫiḋeaċ, mart ⁊ caora ⁊ uan dá marḃuiġeann sé.

Prionsias Mac Conmara

⁊ a Ċoṁluct.

Díoltóiri ⁊ Reacaḋóiri

Tae, Fíonta ⁊ Beaṫa.

i nGaillimh.

Ní ṫig le doinne a ṗáḋ naċ bḟuil earrṗaiḋ ḋúṫċaraċ go leor annseo.

Máṡ mian leat ROṪAR maiṫ a ċeannaċ, nó máṡ mian leat deis a ċur ar an gceann atá agat, téiriġ go

S. Mac an Ḃáird,

an Ċearnóg,

i nGaillimh.

Féaċ!

Dí cinnte ⁊ téiriġ isteaċ go bḟeice tú a bḟuil de : : :

Éadaċ le h-aġaiḋ an Ġeimṁriḋ

le díol go han-ṫraoṡ ag

Tomás Mac Suiḃne,

i nGaillimh.

Seo é an | T.D. | Comharṫa.

T. Díolúin ⁊ a Ċlann Mac, Luċt Díolta Seod.

S. Díolúin a ċuir an teaċ so ar bun i 1750, ⁊ cuireaḋ ar ċlár na ngaḃan buiḋe i mbaile Áṫa Cliaṫ i 1784 é. Luċt déanta Páinne an Ċlaḋaiġ. Sgéal an Páinne le faġáil i nairce.

T. Díolúin ⁊ a Ċlann ṁac, i Sráid Liam, i nGaillimh.

Tomás Ó Aṫain, Ión-Ċeannaiḋe.

Sráid na Siopaí,

—i nGaillimh.—

Diaḋ, Tae, ⁊ Fion ar ḟeaḃas.

Teaċ na h-Olla

Sráid na Siopaí,

. . i nGaillimh. .

: Cuiriġ le déantus na nÉireann ⁊ ráḃáil airgeaḋ. | Cultaí ó 50/- go dtí 80/-.

Ceannuiġ éadaċ ar biṫ ṫeartuiġeas uait ag tiġ . . . .

Tomáis Uí Ċaṫail,

i nGaillimh,

Áit a bḟuiġe tú luaċ do ċuid airgid.

An Halla Leigis.

Sráid Geata Liam ⁊ Sráid Doimnic, na Gaillimhe.

Gaċ leiġeas ar ḟeaḃas ⁊ ar ġloine.

Seán Ó Faoláin, L.P.S.I., Poiticipe

An Sgéal Deirid

a rsríob

Miceál Ó Maille

("Diarmuid Donn")

naoi ngáḃaḋ an ġiolla duiḃ

le fáġail ó

Ċoṁluċt Oideaċais na hÉireann,

89 Sráid Tálbot,

Baile Áṫa Cliaṫ.

Leat ċoróin (glan) a luaċ.

Duine ar biṫ a dteartuiġeann "An Stoc" uaiḋ, nó ar ṁaiṫ leis fuagraḋ a ċur ann, rsríobaḋ sé ag an mbainisteoir .i.

An t-Aṫair Ó Ceallaiġ,

Sráid Doimnic, a 23,

i nGaillimh.

Ṫríd an bporta - - 2/6 sa mbliaḋain

" " " - - 1/3 sa leiṫḃliaḋain.

Maidir le gaċ áḋbar rsríoḃṫa a ṫeiḋeas sa bpáipéar cuirteas rséala ag

Tomás Ó Maille,

Coláiste na hOllscoile,

i nGaillimh.

An Stoc.

Samain, 1918.

Oibreaċa Aiḃléire i gConnaċta.

"Ṫáinig fir ċeannaraċa Ċairleáin a' Ḃarraiġ do láṫair a ċéile Dia Máirt ag féaċaint an féidir oibreaċa aiḃléire a ċur ar siubal ar fud bailte mór Ċonnaċta. Agus nuair atá orainn-ne cúnntas a ṫaḃairt uainn . . . . . ar sudaiḃ nua, naċ bḟuil mórán caintze orṫu go fóill i measg Gaeḋilgeóirí na tuaiṫe, níor ṁór dúinn a ṫaḃairt faoi deasa gur "do réir a ċéile a déantar na cairleáin" agus gurḃ iad Gaeḋilgeóirí na tuaiṫe an ċloċ buinn ar a dtógfar an obair. Nó, dá dtugainn rompla eile; ní ṫiocfa fár folláin ar an gcraoiḃ mura mbíd rúġ ar an bḟréiṁ ag siṫ amaċ innti. 'Siad Gaeḋilgeóirí na tuaiṫe na fréaṁraċa,—agus nuair atá an raṁrad breaġ, gléigeal ag cur moṫuiġṫe sa rean-ċrann arís, agus go bḟuil craoḃraċa nua ag teaċt ar an gcrann, caiṫfiḋ an rúġ a ṫeaċt glan ón bḟréiṁ leis na craoḃraċaiḃ a ċoṫú—sin, nó béiḋ rúġ rearḃ na Gallduaċta ag siṫ ṫríoṫu, agus béiḋ blas an trúġ sin ar an toraḋ a ṫiocfar orṫu, má ṫagann toraḋ orṫu ċor ar biṫ.

Níor ṁór dúinn an méid sin míniġṫe a ṫabairt do ċuid de na léiġṫeóiriḃ, ciḋ naċ mbaineann sé leis an gcéal. Tá fios ag ċuile duine, nuair a ḟeiceas sé sgalán teinntriġe gurḃ í an aiḃléir a bíos ag cruinniú sa sréis a déanfas cnap os cionn na talṁan agus go gcruinniġeann sí a ċoṁ-méid féin den aiḃléir ar ḋruim na talṁan, agus go mbíonn an dá ċnap ag neartú i gcóṁnuiḋe agus ag iarraiḋ a teaċt í dteannta a ċéile nó go réabann siad an t-aer atá eatorra. 'Sé pléasgaḋ an t-aer a ġníos torann na toirniġe agus is é an teannaḋ a bíos ag an dá ċnap aiḃléire ag bṗreaḋ ṫríd an aer a ġníos an sgalán teinntriġe. Dá mbeaḋ sreang beag uṁa ag dul anuas go dtí an talaṁ ón aiḃléir atá sa sréis, siṫfeaḋ an aiḃléir anuas ma sruṫ gan gleo ná torann a déanaṁ. Beaḋ teannaḋ milleaċ leis an sruṫ aiḃléire fad is béaḋ sé ag siṫ, aċt ċoṁ luaṫ agus duailfeaḋ sé talaṁ sgeiṫfeaḋ an aiḃléir amaċ, go mín marḃ ar an talaṁ, agus ní fanfaḋ bríġ ar biṫ innti ní ba ṁó.

Tá gléas le go bḟéadfaiḋe aiḃléir a déanaṁ ar an talaṁ gan baint ar biṫ le aiḃléir na sréise. Ṫóigfeaḋ sé an iomarca áite orainn gléas déanta na h-aiḃléire a ṁinniú annseo. Cuirteas eiteáin ṁóra ag caraḋ ṫart, agus bíonn sreangai uṁa agus iad faluiġṫe le sic, agus iad fillte go dearṫ ṫart ar na h-eiteáin—agus is ó na h-eiteáin sin a tógtar an sruṫ aiḃléire. Nuair atá an sruṫ sin agad, tig leat 'ċuile ċineál oibre faoi' n nsréin a déanaṁ; cuirfe sé cóirdí ag siṫ, cuirfe sé muilte ag obair, ṫiubṗraḋ an sriúllán is luġa agus is laige den trsruṫ,—agus é ag imteaċt gcaol-sgoirne isteiġ i bḟailṁe déanta de ġloine,—lóċrann solais ċoṁ soillseaċ le loċrann sgóir ċoinnlí.

Aċt mar dubairt an sean-focal: "ní féidir bṗoċán a déanaṁ gan min"—ní ṫig leat sruṫ aiḃléire a déanaṁ gan cuṁaċt teineaḋ, ná cuṁaċt uisge. Caiṫfe tú sud eicint a beiṫ agad leis na h-eiteáin a ċur ag caraḋ. Níl cuṁaċt ar biṫ ċoṁ feileaṁnaċ, ná ċoṁ saor, le ear aiḃne ag cur gléis déanta na h-aiḃléire ag obair. Agus is de aiḃneaċaiḃ na cúiġe a bí dúil ag muinntir Ċairleáin an Ḃarraiġ úráid a déanaṁ le oibreaċaiḃ aiḃléire a ċur ar siubal.

Tá Connaċta ina h-áit an-fairsing, aċ, 'na diaiḋ sin, dá mbeaḋ aḃainn ṁór i lár báire, féadfaiḋe muilte a déanaṁ ar a bruaċ, a sgeiṫfeaḋ neart aiḃléire ar sreangaiḃ uṁa mór-ṫimċeall na cúiġe.

Aċ deis siad gur "ar na tiġṫiḃ beaga a téiḋteas ins na tiġṫiḃ móra, agus is mó an ḃaraṁail a beaḋ againn ar saoṫar muinntire Ċairleáin a' Ḃarraiġ, dá bḟeiceaḋ sinn go raiḃ sonn orṫu oibreaċa aiḃléire a ċur ar bun, a d'ḟoġnóċaḋ do'n baile ṁór a bḟuil siad 'na gcóṁnuiḋe ann. Dá mbeaḋ baile a mbeaḋ tada ní ba ṁó ná céad go leiṫ laindéar ag tearḋáil ann, níl gléas soluis ar biṫ ċoṁ saor leis an solas teinntriġe, ná ċoṁ glan leis, ná ċoṁ feileaṁnaċ leis ar aon bealaċ. Má tá ear-aiḃne i ngar don baile—nó i bḟoirgeaċt síde míle dó—ní ḟéadfaḋ muinntir Ċairleáin a' Ḃarraiġ a lear a déanaṁ ní b'ḟeasr ná gléas déanta na h-aiḃléire a ṫógáil cor na h-aḃann. Agus ní h-é aṁáin go dtiubraḋ sin sliġe ḋóiḃ leis an solas is fearr agus is saoire a beiṫ ag muinntir an baile ṁóir aċ tiubraḋ sé sliġe agus coṁgar ḋóiḃ ar a lán bealaiġe le oibreaċaiḃ eile a ċur ar bun. Is mór an cliú ḋóiḃ go bḟuil sonn orṫu a n-áit féin a ċoinneál coṁtsom le gluaiseaċt na h-aimsire ins na tiorṫaiḃ amuiġ. Agus nuair atá oibreaċa aiḃléire ar siubal is gaċ uile ċéin, ní cóir go mbéaḋ Éire fágṫa ar deireaḋ."

'Sé Miceál Ó Máille a rsríob an sgiota sin tuas, cúig bliadna déag ó shoin. Cuir paidir le n-a anam.

Aṫrú Tíre agus Teangan

"Is iomḋa coṁ ra raoġal" adeir tú agus níl ráḋ in' aġaiḃ. Má's fíor na huġdair, tá an ġrian ór ar ġcionn ag baint reaċt ġcéad agus fiċe míle amaċ ġaċ móiméad a ċloiġ. Cuiṁ leis reo caraḋ laeċeaṁail na cruinne agus an leiġean ṗeaċa atá léiṫe a ḋul timċeall na ġréine ar ṗeaḋ na bliaḋna, agus caiṫṗe tú a aiṁdeaċtáil naċ ionġantas má ḃíonn ṗéroiṫleaġán i gceann na ndaoine anois agus aṗíṗt dá mbeaḋ gan leiṫġéal eile raoġalta beiṫ leis. Aċ ṗean-ṁarcuiḋeaċt í naċ dtugtar fá deara agus naċ dtiuḃṫar go lá an luain nuair a bainṗear na beoḋa agus na mairḃ ar a gcleaċtaḋ.

Gan tráċt ar ṫart-ṫart na cruinne, tá ruḋaí ra raoġal reo ag aṫrú agus aṫruiġṫe le uair agus aimṗir ó ċuaiḋ an duilleaḃar ra ngual, an ṗlioġán ra gcloiċ agus an ċuil ran ómra. An ċuil ṗéin! Naċ airṫeaċ agus naċ áṗonóraċ an tiomba atá aici! Ní raiḃ ceann mar é a coiṁéad cuirṗ do ṗíġ ar biṫ dá raiḃ ra Doṁan Thoir agus ní ḃeiḋ go deo. Is ruaraċ i n-ar ṗúilí rinne an ní a mbíonn áilleaċt ina timċeall. Nár duḃraḋ linn i ḃfad ó ṗoin naċ raiḃ Solaṁ ṗéin ina uile-ġlóir mar blát an ṁaċaire? 'Ċ an oiṗeaḋ leis rin, is beag an ruḋ is duaine ná an duine—gan ruim ná ṗúiméad a ċur i mbreáġtaċt ná i mbróḋ. Ní mar is mian linn-ne is mian le Dia; an ruḋ a gceapann an raoġal fad na ṗioṗṗaiḋeaċta dó, ní ḃíonn ann aċ mar ḃeaḋ rgáile na ġréine a ḋul tríḋ an nglome. Tagann rmúid agus néall ar lonnraḋ agus ar laraiṗ; críonann agus cróiliġeann an duine ḃí cruinn, teann, cruaiḋ, láidir, agus meaṫann ré ṗéin agus rlioċt a láiṁe le aoir agus aimṗir, aċ go maireann ruiḋin ṗánaċ eicín anois agus aṗíṗt fá ḃrúiġir agus ḃrorgar na gcian.

Go ṗiú na teangan laḃruiġear na milte duine i dtír, cailleann i ṗiċ an traoġail í. Má ṁaireann di, ḃíonn ṗí ag aṫrú agus a cur ċroṫa an truaiċeantair uiṗċi ṗéin le ċuile ċor go dtéiḋeann ṗí ṫar aiṫne fá ḋeireaḋ ṫiar.

Bíonn ṗiocair ḃair ag teangaiḋ. Cuireann ġaḃáltas tíre an teanga ḃunaḋaraċ dá coir 'nuair a ṫéiḋear an bunaḋ ó ṗaċ le daoṗraċt. Ṫairṗir rin ṗéin, tagann cruṫ airteaċ ar teangaiḋ le maltṗaid [malairt] oideaċair, le maltṗaid ċreidiṁ, le maltṗaid ṗiaġaltair nó le maltṗaid ar biṫ eile ċuireas ṗeaḃar ná truaill ar ḃéara na ndaoine ná ar an mbealaċ ḃíos leo mar nóra duin. Ní liaċtaiġe ṗeaċt ar ḋaoine ná cor inna dteangaiḋ.

Ṗéaċ mar cuireaḋ an ṗríṁ-teanga i ḃfudairṁéir mar deirteas linn (Gen XI 1-9). Táiniġ ṗaċmall agus móirṗéir ar na daoiniḃ. A' raiḃ ṗúċu aiṫgioṗra déanaṁ le ḋul un na ḃfláiṫeas, nó a' raiḃ caṗán an ḃáir ṗo ḟada, ṗiġin? Is dóiġ gur ṫeartuiġ uaṫu ḋul ruas boġ, te—Red Rout le do toil!—agus rliġe ḃeiṫ le ṫeaċt ar air mura dtaiṫniġeaḋ leó. Nárḃ é an ḟeall é naċ raiḃ ġluairteán rṗéire acu; ḃéaḋ ciall eicín leis, ná reiṁḃír ṫar mar tá fá láṫair. Go deiṁin ḃí leiṫġéal ag muinntir Ḃaḃeil:—"Déanamuid caṫair ḋúinn féin, agus tur a rṗoiċfiḋ a ḃárr go neaṁ, agus déanamuid ainm ḋúinn féin, ar eagla go rgaṗṗaiḋe rinn ar ruḋ na talṁan go huile." Aċ buaileaḋ idir an ġob 'r a' trúil iad—Knock-out blow ṫiuḃraḋ Phil Gibbs air—agus d'ḟág mearball caimnte ruḋ eile ar a n-aire ag an dream dona ḟíl a ḋul ar neaṁ agus gan a buideaċas beiṫ ar Dia aċ ar ḋaoine "Déanamuid ainm," arṗa riaḋran! Do rinneaḋar ceann, aċ ní ar an gcaoi ar ċeapadar.

Cianta ḟada na ḋiaiḋ rin go dtáiniġ muintir ná Gréige un cinn, agus muintir na Róiṁe 'nna ndiaiḋ. D'ḟár teanga, litirṗeaċt agus eolas ir gaċ tír acu. Ba túirge leis an nGréig d'ḟada gur ċuir an Róiṁ blát ḋi; ba ṁall ruġin i ag airṗeaċan le hair na Gréige, agus ḃí a ṗlioċt ar a toraḋ óir ṗear ṗé tréiṁṗe ḟada gan téiḋeaḋ gan meaṫaḋ go raiḃ real agus réarúr caiṫṫe aige.

Bíoḋ go raiḃ ṗí buille luaṫ le hair na Róiṁe, ní cóir ḋúinn a ráḋ go mbaḋ ḟár-na-haon-oiḋċe ḃí ran nGréig. Ḃí réim fá leiṫ aici mar deirim; ḃí maltṗaid rnair uiṗċi i n-óige agus i n-aoir ṫar mar ḃí ar an Róiṁ. Ní raoġal ḟada ḟáġar ḟaṫaċ, ná fáiḋ aċ an oiṗeaḋ agus ir aṁlaiḋ ḃí an rgéal ag an nGréig i gcuṁaċt, i n-ealaḋain, i litriġeaċt agus i n-eolas. D'éiriġ ṗí ruar 'na duinneán luaṫ, láidir; ṁéaduiġ ṗí le neart agus rtuaim ar ċaoi náṁḃ aċar go raiḃ a cliú i ḃfad 'r i ngearr ar áilleaċt a healaḋan agus ar éireaċt a heolais. Aċ mo ṫruaġ, an óige dá ḃréagaḋ!

Eitinne na háilleaċta ba ṗiocair ḃair don nGréig. Ḃí ṗí álainn, aerać ó ṫúr go deireaḋ. Ḃí ṗí álainn, aoiḃinn agus páirt dá mí-áḋ, ḃí'r aici rin. Ḃí aġaiḋ an doṁain uiṗċi agus rin a raiḃ uaiṫi. Ba ċuma léiṫe aċ í féin a ḃeiṫ ar báṗṗ le ċuile áilleaċt—i n-ealaḋain, i litriġeaċt, le ḟeaḃar ḟoġluime agus ḟeallraṁnaċta. "Is cuma liom dá mbeaḋ gan agam aċ lá agus mé go céimeaṁail," arṗa Cuċulainn. A ḟearáċt rin ag an nGréig; raoġal rultṁar ar nóṗ ċo-ḟad'r-raċar-ré-téiḋeaḋ-ré ḃí aiṫi. Ní raiḃ aire ná áirdeall aici ar an ní is ṗiaċtanaiġe do ṫír. Níor ḟoġluim ṗí an ċaoi le ḟad raoġail ḟáġail ná, mar déarṗaiḋe fá ḋuine ċaoṁ, ċroiḋeaṁail—níor ṫug ṗí aire dá ṗláinte 'nuair a ḃí ṗí teann, lúṫṁar, láidir i mbláṫ na hóige. Dá mbéaḋ a haġaiḋ ar an doṁan i leabaiḋ aġaiḋ an doṁain a ḃeiṫ uiṗċi, dá mbéaḋ níor mó de ḟaint na gcoṁarṗan innti le tír agus talaṁ, dá mbéaḋ'r aici le n-a tíorṫa ḃeaġa féin a ċóinneál bun teann le ċeile, ḃéaḋ aṫrú rgéil ra raoġal indiu.

Eitinne an ampla, nó eitinne ċraorać, read d'ḟág an Róiṁ ar láṁ Ṫóg ṗí a ceann go teann, dána ó ṫúr. Uġdar breáġ láidir ḃí innti. Le folláine na fairṗge agus cumṗaċt na créafóige d'éiriġ ṗí ruar go dacaṁail, dóiġeaṁail. Ċuile lá ariaṁ ḃí crúb ar a cuid aici. Níor ċaill ṗí leis an mboige ná leis an mblaḋar. Mar ċáċ, ḃí rṗéir aici i neiṫi áille; aċ i dtúr a raoġail ḃí ṗí ro-ḃaileaċ le ḃeiṫ ro-ċaiṫṁeaċ agus ḃí an iomarca rtróinéire ṗúiṫi le lúḃ ríor ar biṫ a leiġean ina ġnoṫaí.

Ċuaiḋ a cuṁaċt ṫar tír agus talaṁ, ó ṫráiġ go tráiġ. Is ġaċ áit dá raiḃ cuṁaċt aici ṫug ṗí eolas ar ṗiaġaltas agus teanga nua do na daoine; aċ ní i n-airge é. Do réir mar ḃí a cuṁaċt agus a ṗiaġaltas a leaṫnú aici, ḃí cuid agus maoin gan cunntas a táṗlóḋ uiṗċi agus raiḋḃṗeas dá ċáṗnaḋ aici ra mbaile. Ṡéiḋ rin fá uaill agus fá leiṫeadaċt i ndream dá daoine; agus fá leiġ agus leaduiḋeaċt i ndream eile. Dá ṁéiḋ dá dtáiniġ ir aṁlaiḋ ir mo ṫeartuiġ, gur rtop an ṗíol agus an ṗuirṗeaḋ. Ḃí ṗí i n-eangaċaiḃ na heitinne. Aċ ḃí aoir ṁaiṫ aici ṫar mar ḃí ag an nGréig; agus d'ḟág rin bireaṁlaċt ar a h-ealaḋain ṗiaġaltas agus go háiriṫe ar a teangaiḋ, ṫug cruṫ ar leiṫ agus cumṗaiḋeaċt do ṗiaġaltóireaċt agus do ṫeangṫaċa an doṁain 'ná diaiḋ.

Mar reo ḋom a tráċt ar oideaḋ na ṗeanteangaḋ uaral. Ní gan fáṫ rin, óir ḃí, agus beiḋ go bráṫ, cliú agus caiṫṗéim tíre ṗuaiġṫe le na teangaiḋ; agus má'r olc maiṫ linn é, caiṫṗiḋ ar dteanga féin ḃeiṫ cor ar ċoir le n-ar leas ná le n-ar léan. Ní ṫig léiṫe ḋul ar aġaiḋ gan cuṁaċt na tíre agus ní ṫig leis an tír buille ra mbéim ṫaḃaiṫ gan a teanga ḃeiṫ mar acġar agus mar ṫaca aici. Tá riaḋ, uime rin, i dtuilliomaiḋ ar a ċéile; aċ na ríleaḋ duine ar biṫ naċ ḃfuil go leor, leor eile ṫar teangaiḋ do ṗiaċtanas ar ṫír. Ní aiṁṗeas linn naċ ait an ruḋ teanga ḃreáġ, lúḃaċ, líoṁṫa. Aċ d'indeoin go raiḃ rin ra nGréig agus ra Róiṁ níor ċoinniġ ṗin léan agus leas uaṫu ḟá ḋeireaḋ ṫiar. Ní hé aṁáin náṁ ċoinniġ aċ ṫug ré taca don ċneáṁaire agus beaṫa do ġiolla na leirge. Dá mbeaḋ rgéal na dtíorṫa úd gan ṗroiċeaċtail ċo ḟada linn ċor ar biṫ ba ċeart go gcuirṗeaḋ rgéal ar dtíre féin ar ar n-airṗeaċar rinn.

Aċ támuid taḃarṫa don aiṫṗirt; ní ṫig linn tada le bail ḟeiceál againn féin; caiṫṗeamuid ḋul i ḃfad ó ḃaile agus ar ṫóir na ndroċ-éaḋála go ṗí ṁinic.

Ní hobair a ḃeiṫ a ṗríoṁ an rgéil go caol ṗiġin. Tugaḋ daoine fá ḋeara go ḃfuil úráid ṗiaċtanaċ ḋlirteannaċ le haġaiḋ teangaḋ. Duḃairt an duine úd leis an duine eile ra Doman Ṫoir: "Déanamuid bríci . . . baile móṁ, agus fáġamuid tuir." Duḃairt an Gréagaċ clirte: "Ceapamuid drama agus déanamuid teampuill fá ċoṁair na ndeiṫe bréige"! "Canamuid ṗréiṫṗe na n-arm agus na ndaoine," arṗa Pile na Róiṁe! Agus gan bacaḋ leis an ṗean-raoġal, ṗéaċ féin céaṗd tá ar bun ar ṗud an doṁain indiu; daoine léiġeannta—cṗainn ṗoillṗe na cruinne le ḟoġluim—i n-éaḋan dṗeama eile a ḃaġair ṗoillṗe na ḃfláiṫeas a ṁúċaḋ. Duine dall naċ dtuigeann gur leor do ḃeoḋaċt ná do ḃarġaḋ tíre ina teangaiḋ. Naċ ḟad ó cuireaḋ Críortaiḋṫe ar a n-airṗeaċar? "Bíoḋ go laḃróċainn le teangṫaċa daoine agus aingeal, níl ionnam gan an ċaṗtannaċt aċ ḟuaim ṗráir nó cimbiol clingineaċ" (I Cor XIII. 1.) arṗa Pól Mór Naoṁṫa. Agus cé ṫuig bríġ agus taiṁḃe teangaḋ mar é?

an beirneaċ.

Fáinní.

Má ṫeartuiġeann fáinní uait rgríoḃ ċugam-ra ⁊ cuirṗeaḋ ċugat leaḃrán a ḃruiġe tú gaċ eolas i n-a dtaoḃ ann. Tairḃeanṗa ré duit an ċaoi le airgead ⁊ aimṗir a ṗáḋáil ⁊ ṗrioblóiḋ a ḟeaċaint.

S. FALLER, i nGaillim.

Éadaċ ġaeḋealaċ ar ḟeaḃar le faġáil ó

PROINSIAS MAC DONNCAḊA ⁊ A COṀ,

: : i nGaillim. : :

A ċuir ṗlúċar i gcoṁnaiḋe le déantur na héireann a ċur 'un cinn. - - -

An Teaċ ina laḃaṫtar Gaeḋilg.

S. Ó FAṪAIġ ⁊ A ĊOṀ,

TEORANTA,

—Díoltóirí ⁊ Reacaḋóirí—

Tae, Fíonta ⁊ Uirge Ḃeaṫa,

FOIRGIONTA CEANNAIġEAĊTA,

NA GAILLIME.

Tá cultaí ⁊ cóta mórá naċ
: ḃfuil ráṁ i na gcionn ag :

ANTOINE RIAIN,

SRÁID NA SIOPAÍ,

:: i nGaillim. ::

AN "LUCÁNIA."

Mar maiṫ leat ROṪAR MAIṪ a rinneaḋ i
∴ néirinn rgríoḃ ċuig ∴

DOMNALL UA BUAĊALLA, i muig nuaḋat.

Níl aon triúpa inr na cúigí a ḃfuil níor mó earṗaiḋe Gaeḋealaċ le faġáil ann ná ag

A. MOON, TEORANTA,

á díolar cultaí ṗear, hataí ban ⁊ gaċ aon trorc éaḋaiġ ḟeilear d'ḟear, bean, nó páirde.

FOIRGIONTA EGLINTON, i nGaillim

TEAĊ AOIDEAĊTA. MNÁ UÍ BAĊÁIN,

Ceamóg Parnell, Baile Áṫa Cliaṫ

An biaḋ ⁊ an deoċ ir ḟearr ⁊ iad rin fairṗing ⁊ le ḟáġail ar a luaċ.

Tá ċuile ṗócaṁal ra teaċ seo.

An Teaċ a ḃfuil cliú air le haġaiḋ
Tae, Fíona, Biotáille ⁊ Inṗeaḋ Tige.

M. BREATNAĊ,

SRÁID ÁRD, NA GAILLIME.

Ceann gan Ċéill.

"Raċamuid don Ċeaṫraṁain Dola ndiu," arra mo ṁáṫair liom lá. Ní rabar aċ tuairim ré nó reaċt de blianta d'aois an t-am úd agus ní raib rud ar biṫ beo is fearr a ṫaiṫniġ liom ná beiṫ ar an gCeaṫraṁain Dola Bí ṡléibṫe is coillte is loċa ann Bí coiliġ is cearca franncaiġ is laċain is ġéaba ann, bí ba 'gus caoiriġ 'gus uain ann, agus bí 'Neidí' ṡraic d'aṡal bréaġ láidir ann. Naċ agam beaḋ an raoġal ag marcuiġeaċt, ag reolaḋ na mbó, ag iarġaireaċt, ag cuartú neadraċa gan duine le cur irteaċ orm nó méar ṡluaġ ṡáġáil orm cuma céard a déanfainn. Ní ḟéadfá do ṡrón a ċur taob amuiġ den dorar ṡa mbaile mór naċ mbéaḋ duine eicín i do ḋiaiḋ do do ṫabairt irteaċ; ar ṡaiṫċíor go raċaḋ carr nó capall tréarna ort, nó go gcaiṫfeaḋ malraċ eicín eile méaróg leat, nó go dtiocfaḋ fear-Ḃárd, an tincéaraí mór ir go dtiubraḋ sé leis ina ṁála tú, nó go n-iorfaḋ sannḋal Máire Niġ Ḟionnáin tú, nó go mbuailfeaḋ múille Ṗáḋraicín Rormuc tú ṡa trúil, nó go—aċ cé'n maiṫ a beiṫ ag cur síos ar an méid a bí le táṁlú duit, dá gcuirteá do ċos ṫar an taiṡriġ ṡa mbaile mór.

Naċ mé niġ m'éadan!—ċloisfeá 'duile uis-uis-den uisge nuair ċuimleoċainn mo ḃosa de m'aġaiḋ céad slat uait. Naċ mé ċíos is d'aṫ-ċíos mo ġruag go raib sí ċoṁ sleaṁan ċoṁ sliocta le craiceann earcon. Naċ mé ġlan is liomuiġ mo ḃrósa, go bfeicfeá tú féin ionntu; naċ orm bí an fuadar ar eagla naċ mbéinn réid i n-am! Fá deireaḋ, bíomar ullaṁ le h-aġaiḋ an bóṫair. Ḃaineamar amaċ gur ṡroiċeamar an Ċeaṫraṁan Dola i gceann dá uair a ċluiġ agus bí agam annsin an raoġal nua—doṁan dom féin—a bí uaim. Nárḃ ṡin í an ṡslat iarġaireaċta ṡinte ar ċruoġai fá díon an tiġe! Nárḃ ṡin é an t-aṡal i ngarḋa an loċa! Agus na h-uain ag léimniġ is ag prinncam doiḃ féin i bpáirc a' loċáin! agus na ba ṡiar uainn ar an gCúl Léana. Agus an madaḋ—ní-ḃeag naċ raib dearmad déanta agam air—ag luarġaḋ a iarḃaill ag teaċ faoi mo ḋéin. Aċ is gearr gur baineaḋ siṫ aram; siṫ a ċuir mo ċroiḋe i mo ḃéal is gur ṡileas naċ dtiubrainn mo ċora liom go deo: an coileaċ franncaċ a sinne ṡáinne dá iarḃall—dair liom go raib sé ċoṁ mór cruinn le ṡoṫa cartaċ agus a ḃain sineaḋ ar a ṁuineál. Gur ionnsuiġ sé mé féin go mb'éigean dom bainc ar ċoṁ ceann i nÉirinn is bí ionnam. Níor leigeas orm le mo ṁáṫair go raib aon ḟaiṫċíor orm ar ndó; aċ is cuimneaċ liom go raib sí ag ṡáiri ṡiḋ gur leig sí uirri féin go raib an-truaġ aici dom; agus gur ḃagair sí go marbóċaḋ sí an coileaċ colġaċ cnorta céadna aċ go bfaiġeaḋ sí ṡreim air.

Ṫug mo ṁáṫair an bóṫar uirri abaile le contráṫ na h-oiḋċe agus ṡáġaḋ mé féin buil mo ṡean-ṁáṫair go ceann míosa mór fada. Nuair tugaḋ abaile arís mé bí na coṁurrana ag ṡroċaḋ aram ag iarraiḋ ṡséalta fá 'duile ní: ar ṫaiṫniġ seo is ṡiúd liom, an ṡíor gur bainne arail tugtaoi le'n ól dom; naċ raib aon deor tae ariaṁ ar an gCeaṫraṁain Dola, gur leite bíoḋ againn le h-aġaiḋ an bricfasta gur ṡataí is ṡalann bíoḋ ar an ṡuipéar againn, naċ raib an ṡean-aṡal i ndon mé iomċur nó naċ raib pincín nó bricín nó boinlín ṡa loċ ann. Maṡar cáineaḋ an Ċeaṫraṁan Dola níor cáineaḋ fór é agus maṡar molaḋ é níor molaḋ fór é; mise dá molaḋ ar ndó agus iad-ṡan ag tiaċt róm ar 'duile ṡuinnte. Nuair a cuireaḋ go cruaiḋ orm:

"Bel, bí rud ann naċ bfuil agaiḃ-se," arra mise go mórḋálaċ.

"Ara, céard é féin 'ṡu?" arra Máiria Neili maṡ bí an mí-áḋ ar Máiria—go maiṫe Dia dom é—'duile lá ariaṁ ag ṡroċaḋ aram agus ag raiġeadaḋ fúm.

"Bí 'Ceann gan Ċéill' ann," arra mise go bróḋaṁail.

"M'anam go bféadfá 'ṡáḋ," ar sise.

"Aċ ní ḟaca tusa ariaṁ í, nó ní ḟeicfiḋ," adeirim-se.

"Bí beirt agaiḃ ann maṡ sin!" ar sise.

"Ar ċuala tú ariaṁ, a Máiri a," adeirim-se, "duine ar biṫ a bíos ag magaḋ go mbíonn a leaṫ fá féin." Aḋmuiġim go ndeaċa an ṡríoca go ṡmios ionnam.

"Ob bu bu búna!" ar sise, "maṡa maiṫ ċuaiḋ do ṁí duit. Cé ċuala tú dá ṡáḋ sin?"

"Peaitr Ó Tnúṫail atá ar leaṫ-ṡúil," adeirim-se, "táinic sé ċuig an muileann lá agus cé bí ṡoiṁe aċ Páidín Ḃacaċ agus Máirtín Ó Daiṁin ón Sean-ḃaile. Ní raib Peaitr taob isteiġ de'n dorar gur ḃain Páidín lán béil ar. "Seaċain do ṡúilí ar an deannaċ, a Peaitr," ar seisean.

D'ionntuiġ Páidín, agus ṡoṫa fearġaċ go leor air, "is olc a ṫagar sé duit a beiṫ ag caraḋ mo ṡúilí liom-ṡa, a Peaitr," ar seisean. "Tú féin agus do ṡean-ċor ḃacaċ!"

"Ní ag baint ḟoġa ná aiṫir artu, adair," arra Máiría.

"Ní ag baint ḟoġa ná aiṫir artu, dar a ṡon," adeirim féin.

"Aċ céard fá 'Ceann gan Ċéill'; nó céad í féin?" arra Máiría.

"Ní innseoċa tú do duine ar biṫ é?"

"Ní innseoċaḋ."

"Nó ní ṫiocfa tú róm go raib sé innsiġte?"

"Ní ṫiocfaḋ."

"Nó ní déana tú aon ġáiri ṡúiti?"

"Ní déanaḋ."

"Nó ní béiḋ tú ag magaḋ ṡúm arís go deo?"

"Ó! muise teinn t'ḟiafruiġe ort annsin, maṡaḃ agat atá na coingeallaċa! deisiġ ort nó ní béiḋ sé criocnuiġte agaḋ go dtioca fear a' ḟorta irteaċ.

Níor beag sin. Bí a ṡíor agam go maiṫ dá gcloiseaḋ fear a' ḟorta é go gcuireaḋ sé i bfaḋ is sé i ngearr orm é.

"Ní raib mé aċ i mo ṡuide," adeirim-se, an ċéad lá dom ann nuair ṫáinic Tam Nóra ar a ṁaḋaḋ ċuig an teaċ. (Bu cláirineaċ é Tam boċt agus bíoḋ sé ag dul ċart ar ṁaḋaḋ móir ṁilleaċ a bí aige, agus gí náir ċuir sé cor faoi ariaṁ ní raib aon buaċaill báire i gcondae móir, leaṫan na Gaillíṁe ċoṁ mór leis. Gníoḋ sé neaḋ i gcluaraḋ buaċailli Uaċtar Árd ṫréis gur ċeapadar féin naċ raib a ṡáṡú an taob seo de Ḃaile Áṫa Cliaṫ!) Nuair ċonaic sé mé féin:

"Muise, ní féidir gur tú atá agam ann?" ar seisean, "nó cé'n ċaoi bfuil do ċonablaċ uaṡal, cé'n ċaoi bfuil do ṁama, gur t-aṫair agus 'duile duine agaiḃ ṡa mbaile, nó a' bfuil aon ṡséal nua leat ón mbaile mór?" D'ḟreagraḋ féin é ċoṁ maiṫ is d'ḟeudar.

"Bfanfa tú a bfad?" ar seisean. "Atá sé ċoṁ maiṫ duit ṡanaċt linn i gcoṁnuí. Ní ḟaca tú ariaṁ aċ an ṡsraoi a béar againn. Ceapfamuid coṁíní agus déanamuid iarġaireaċt ag Coraḋ an Muilinn agus beiḋ toġa raoġail againn, feicfe tú féin."

Aduḃraḋ féin, ar ndó' go bfanfainn ċoṁfaḋ'r ḟáġfaí mé, agus náir bfeasir liom aon ċeo ṡa doṁan ná beiṫ ar ṫáir coṁíní is ag iarġaireaċt.

"Seo," ar seisean. "Cuir ṡúainne fá t-ḟiacail—ag seaċdaḋ ṡtumpa tobac dom. Ċanglóċaḋ sé féin an méid tobac atá ar seo go Baile Áṫa an Ríoġ. Diúltuiġeas féin de, óir níor luġas liom uisge na bfataí ná tobaċ an t-am sin—gí gur b'iomda sin gal leigeas le ġaot ó ṡoin!

"Is aṁla is fearr é," arra Tam Bréaġ, "dá mbéaḋ an beirt againn i na-éadan bu ġearr a ḟearfaḋ sé."

"Cá bfuil 'Ceann gan Ċéill' indiu, a Peige?" ar seisean le mo ṡean-ṁáṫair.

"Ní ḟacas ó maidin í," ar sise. "Atá sí ag siṫeoraċt léi, is dóċa. Imteaċt gan teaċt don ċleiteaċán díṫcéilli céadna, atámuid bodruiġte aici!"

"Níl neart aici air," arra Tam. "Aċ an oireaḋ leis na daoiní nuair ṫeannas an aois leo, is dóċa go mbuaileann aois leanbuideaċta iad. Mear tú céard a bí Ruaiḋrí an Maċaire Móir a déanaṁ an lá fá deire—agus atá mé ceapaḋ go bfuil sé tarrainnt ar na ġceiṫre ṡsóir anois, a Peige?—aċ trí ḟóid móna déanta ina ġróiġín aige agus é ag caiṫeaṁ léim ṫartu ar a lán-díċeall. Dá bfeicteá an ṡeárṡa ṫiuḃraḋ sé; Jr gan air aċ a ḋrár is léine, gan ḃróg, gan ṡtoca, gan hata, gan caipín, mura mbéaḋ agad aċ aon ġáiri aṁain agus ċaiṫfeá a déanaṁ faoi, ċaiṫfeá sin: "Is mé an fear is fearr ar an Maċaire Mór go fóill," adeireaḋ sé agus é ag maoideaṁ ar féin ṫréis 'duile léim. Bí mé féin ag faire air, taob ṫiar de ċlaide an bóiṫrín ⁊ mé ag bristeaḋ mo ċroiḋe ag ġáiri agus béarfainn an leadar go raib an meangaḋ ġáiri ar aġaiḋ an ṁadaiḋ ṡreisin. Sin é an ċaoi céadna bíos sé ag na h-éanlaiṫ," ar seisean.

"Aċ cé ní 'Ceann gan Ċeill' a Tam?" adeirim-se. "Tara uait," ar seisean, "go gcuartuiġeamuid í." Suas leis ar a ṁadaḋ. Amaċ linn siar an bóiṫrín gur ṡroiċeamar 'Sgeaċ Seáin Ui Eidin.

(Tuilleaṁ le teaċt).

PÁḊRAIC Ó DOṀNALLÁIN.

Toṁaiseanna.

Broiċeaḋ ar loċ, gan maide ná cloċ.
(leaċ-oiḋre.)

Teaċtaire beag ó teaċ go teaċ, agus ċodluiġeann sé amuiġ ṡan oiḋċe.
(Carán.)

Babóiġín donn, ṡiubailfeaḋ sí an doṁan agus ní ṡliuċfaḋ sí a cor.
(Beaċ)

Tá sé ċoir, is tá sé ṫiar,
Tá sé i ngáirdíní Ḃaile-Áṫ-Cliaṫ
Is mó a ġreim ná ġreim capaill,
Is ní ḃlaireann sé den biaḋ.
(Speal)

Capaillín ṡa ṡtábla,
S 'sna cora i n-áirde
Agus gan í a' corruiġe cor.
(Cúirne.)

Tá teaċ annsin ṫiar agam, agus ṫillfeaḋ na céadta ann, aċ ní ṫillfinn féin ná leaṫ mo ċuid éadaiġe ann.
(Teaċ ṡioġáin.)

Dá bó maola ar ċnocán na Gaoiṫe,
Ceann ṡan oiḋċe agus ceann ṡa lá;
Dá dtagaḋ an méid sin ina ċéile
Ní beaḋ Éire ann.
(An Ġealaċ agus an Ġrian.)

D'iorfaḋ sé a dtiocfaḋ is a dtáinig
Is ní iorfaḋ sé oireaḋ a' ġráinne.
(Roilig.)

Siúd ċuġam ṫríd an ród,
Láir óg is í ag seitreaċ;
Sgeaḋ bán i lár a h-éadain
Is a leaṫ deiriḋ ṫrí ceime.
(Urċar ar ġunna.)

Tagann sé irteaċ ar ġuailli daoine
Is téideann sé amaċ ar ṡnáiṫín ṡíoda.
(Móin.)

Gilín ó Gil, Duibín ó Duiḃ,
Fear ag innsean a ṡséil
Gan féiṫ gan fuil.
(Litir.)

Ċuaiḋ sé ṡuas ċoṁ ġeal le sneaċta agus ṫáinig sé anúas ċoṁ buide le h-ór.
(Ub.)

Is teaċ mór, mór é,
Is coinleóir óir é,
Toṁair go tapaiḋ é, nó leig ṫart é.
("Na Flaiṫir.")

EITNE NÍC FIONNLAOIG.

Na Sídeóga.

Tá daoine ar an traoġal seo agus níl blas faitċíos orċu roiṁ sídeóga; máṡ ní ċreideann siad go bḟuil a leiċeidí a' maireaċtáil ċos a' biċ. Tá daoine eile ann agus bíonn siad ag ċriċ ina gcraiceann le faitċíos romhu, mar ċreideas siad go bḟuil a leiċeidí ann, agus go bḟuil siad ábalta ar doċas agus anaċain a déanaṁ do duine. Tá daoine eile ann agus ní innseoċaidís bréag fá sídeóga ar a bḟaca siad ariaṁ, mar feiċeas dóib naċ bḟuil sé ceart ná cóir. Ní hé sin aṁáin, aċ bíonn iomarca faitċíos orċu roiṁ na sídeóga, mar tá siad acu go bḟuil siad ag na sídeóga nuair atá duine ag innreaċt bréige nó a déanaṁ áidbéile súċu, agus go bḟuil an ġráin saoġalta acu ar duine bréagaċ.

An té bíos a' cúl-ċainnt, nó a' déanaṁ áidbéile fá sídeóga bíoḋ siad ag an duine sin naċ bḟuil sé sábáilte dó a beiċ amuiġ sa n-oiḋċe, agus naċ mór dó bealaḋ a ċur ar a ċuid iorġaideaċa nuair atá sé a' siubal leis féin sa n-oiḋċe. Dá bríġ sin, ná ceapaḋ éinne go bḟuilim-se ag innreaċt bréige nó a déanaṁ aidbeile súċu. Ar ṁaiṫe liom féin ní déanfaḋ, mar is duine mé a bíos amuiġ deisceannaċ sa n-oiḋċe, agus ní beag dom an méid gaoiṫe ṁóise agus báisdeaċ ṡáġaim agus gan na sídeóga dom' ionnsuiġe. Tá sraoideaċt, arasaideaċt agus cuṁaċt ṁór ag na sídeóga agus is féidir leo sudaí aisteaċa uaċbáraċ a déanaṁ nuair is maiṫ leo. Is féidir leo eiteall san spéis, nó siubal ar uisge, is féidir leo cumaideaċt sud ar biċ a ċur orċu féin; is féidir leo madaḋ, cat, muc, nó capall a déanaṁ díoḋċa féin. Is daoine subáilceaċa simpliḋe gneannṁara gan anaċain gan uisċóid atá ionntu, aċ má tá faltanas ar biċ acu do duine ní béiḋ siad sásta nó go mbaine siad sásaṁ amaċ den duine sin.

Bíonn diaḃlaideaċt agus éisġe 'n-áisde ag baint leo, agus fáġann siad speis ṁór a' déanaṁ gnínn agus ag imiṫ ċleasanna faoi ṁuinntir an traoġail seo go móṁóṁ faoi daoine a bḟuil aiċne agus eólas maiṫ acu orċu. Is minic a ċuiseadas fóidín measa i de ar duine, ní hé aṁáin sa n-oiḋċe, aċ sa ló ċoṁ maiṫ. Ní ċuiseann siad an sraoideaċt seo ar duine, aċ aṁáin sa n-áit a bḟuil eólas maiṫ aige.

Nuair atá an fóidín measaide ar duine bíonn sé ag imċeaċt roiṁe gan fios aige cá bḟuil sé a' dul, cé go bḟuil eólas maiṫ aige ar an áit. Bíonn sé ag imċeaċt roiṁe agus é ciṅnte air an t-eólas a déanaṁ nó go nóibríġe na sídeóga an sraoideaċt úd uaiḋ. Ní le uisċóid a déanaṁ do duine ġníos siad seo, aċ le ceann diaḃlaideaċta.

Na bíoḋ duine ar biċ a dul amuġa, tá na sídeóga ann ċoṁ tiuġ leis an bréas glas; aċ ní feiceann duine daoġalta ar biċ iad; aċ aṁáin corr-duine ann-seo 's ann siúd. Tá daoine ar an daoġal seo agus feiceann siad sudaí aisteaċa uaċbáraċ sa n-oiḋċe tar daoine eile. Tarbaineann na sídeóga iad féin don dream seo daoine, ar ċaoi go mbéiḋ siad ábalta é innreaċt sa mbaile, agus na daoine atá cainnteaċ áidbéileaċ faoi dream siubalta na h-oiḋċe a ċur ar a n-aiseaċas. Deisteas go bḟuil disis idir na sídeóga agus na daoine maiṫe, deisim-se naċ bḟuil. Is iad na sídeóga na daoine maiṫe, agus is iad na daoine maiṫe na sídeóga. Níl disis ar biċ eatorru.

Bíonn aontaiġe agus marġaiḋ, díol agus ceannaċt, iṫe agus ól, ṡiamsa agus spóirt ag na sídeóga sa n-oiḋċe. Bíonn siad ar an bḟaisġe, agus ar na loċanna' ċoṁ maiṫ, a' báidóireaċt, seóltóireaċt, agus ag iarġaireaċt. Bíonn siad boċt agus naċt, saiḋbis agus daiḋbis. Bíonn ciġte móra agus beaga acu. Coḋluiġeann siad sa ló, agus bíonn siad ag obair agus a' siubal dóib féin sa n-oiḋċe. Is minic a faċtas duine a bí éagsta leis na bliaḋanta fada roiṁe sin, ina suiḋe ċois claiḋe nó siubal an bóċais. Is minic fseisin a faċtas cartaċa agus carranna ar barra na gcnoc agus aimiṁiḋe dá dtarraint idir altraċa portaiġ agus bogaiġ.

Is minic fseisin a faċtas gluaisteán agus traentaċa le na gcuid roillse bréaġ lonnraċa ag imċeaċt mar an ġaoċ i lár an ṁeaḋoin oiḋċe ar sud na gnoc 's na sléibte. Is é an díoġbáil is mó a ġníos na sídeóga ná daoine a ṫabairt ar an traoġal seo, agus déanann siad sin go tiuġ 's go minic. Ní ṫugann siad duine ar biċ ar aċ aṁáin cailíní agus buaċailli óga, agus fseisin bíonn an-tóis acu ar páirtí a ṫabairt leo.

Bíonn na céadta daoine óg éagsta agus ór cionn cláis, agus ní éagsta a bíos siad aċ tugsta ar Ní hé an duine fáġas bás a bíos ann ċos a biċ, aċ a ṫais.

Nuair a fáġas duine bás ar na sídeóga tugann siad duine daoġalta ar an traoġal seo ina áit, agus bíonn an duine sin ag imċeaċt leo nó go bráġa sé nó sí bás dá ṁiṁ. Nuair atá siad le linn duine a ṫabairt ar, toruiġeann an duine sin ag sraoċfartaoil, agus má abruiġeann an duine sin, nó duine ar biċ eile a béas i láṫair "Dia 's Muire linn," ní féidir leo é a ṫabairt ar, agus mura n-abraiġe sé sin tá sé réiḋ, slán, agus imṫiġte ar an traoġal seo leis na sídeóga.

Mar sin táim a' tabairt coṁairle uaim duine ar biċ a béas a sraoċfartaoil fearta, —"Dia 's Muire" a ráḋ ar slán-ġaeḋilge agus béiḋ sé sábáilte ó na sídeóga agus ó na daoine maiṫe.

Seán Seóiġe.

Caint idir Páistín agus Puisín.

I.

A Pháistín, a Pháistín cé'n ċaiṫis an lá?
An lorg luiċín amuiġ sa bpáirc.
A Pháistín, a Pháistín ar ṁarbuiġ tú é?
Ċuaiḋ sé sa bpoillín a's níos marbuiġ mé é.

II

A Puisín, a Puisín cé saċa tú 'nois?
Saċa mé ag siaḋaċ nó ag iarġaċ sa loċ
A Puisín, a Puisín tá an t-uisge só-fliuċ,
Má tá—tabair ḋam bainne, agus fanfa mé annso!

Sean-focla.

Sean-focal cóis
A ċanas go leór
Gus duine gan treór
A ġeoḃfas bás leis an tart.

Gabtas fuinn le fonn agus le mí-fonn.

Ní léiṫí (lia) bealaċ ina coille ná bealaċ le n-a fáġáil.

Is fearr suiḋe i mbun an sud ná suiḋe ar áit.

Is fearr teaċ gloitaċ, teann ná teaċ fada fánn.

Is fearr stuaim ná neart.

Ní caiṫteas an t-uaiṫne gan scannal nó buaireaḋ.

Baintín ó Uaiṫnín,
Dubḋiaiḋṫias,
Cárna.

Is fada siar an sud naċ gcuirfeaḋ Dia aniar.

Ná bí 'do stíobard gann ag tiġearna saiḋbis.

Sé airgead na n-ómreaċa a ċuireas bróga ar bean an ṗiobaire.

Níl idir dá lá ar biċ aċ aon oiḋċe aṁáin.

An sud a bíos dá ṡíos-luaḋ tiġeann sé isteaċ sa deireaḋ.

Tír na n-Óg.

Roinn na bpáistí.

Duaiseanna.

Tá luċt an páipéir seo fá réir duaireann a ṫabairt do páistí sgoile ar uċt leitir nó airde Gaeḋilge a sgríoḃ. Béas feas duaireanna do na páistí is fearr sgríoḃas airde nó leitir ar an lol-Ṫogaḋ.

Na Duaiseanna:

An Ċéad Duais—luaċ corónaċ de leabraiḃ Gaeḋilge.

An Dara Duais—luaċ leaṫ-ċorónaċ de leabraiḃ Gaeḋilge.

Cuirfeas na haistí ċugainn roiṁ Lá Ċinn Bliaḋna.

Duaiseanna fá leiṫ.

Luaċ leaṫ-ċorónaċ de leabra Gaeḋilge ar an litir is fearr ó páistí sgoile ar parráirde UACTAIR ÁIRD, ar parráirde ČÁRNA agus ar parráirde na CEATRAMAN RUAIḊE.

Coinġeallaċa:

1. Caiṫfe coupon AN STUIC a beiṫ le GAČ AON airde nó leitir.

2. Caiṫfe dearbú a beiṫ againn ón ṁúinteoir gur páistí sgoile a sgríoḃ an airde agus gur sgríoḃ an páistí í gan cabair.

3. Ní mór don ṁúinteoir aoir an páistí agus an rang a bḟuil sé sa sgoil ann a ċur síos.

4. Is móide an truim a ċuirfeas i n-airde ar biċ gan sian láiṁe an ṁúinteora a beiṫ uirṫi.

Níos tugaḋ duais ar biċ an ṁí seo a caiṫeaḋ.

Duaiseanna eile.

Tiubramuid luaċ corónaċ de leabraiḃ Gaeḋilge gaċ mí mar duais don té a ċuirfeas ċugainn an ċnuasaċt is fearr de ṡeanrannta páistí, rannta beaga diaḋa, coṁairseanna nó sgéalta gearra sgeannṁara.

Bíoḋ a leiṫéid sin ar láiṁ againn an ċéad lá dá gaċ mí.

Do Eiṫne Nic Ṡionnlaiġ, Oide Sgoile, Sgoil Čárna, is cóir an duais a ṫabairt ar uċt ċnuasaċt ṡean rannta le haġaiḋ páistí a ċur isteaċ, ciḋ naċ ar ṡon na dtaire a ċuir sí isteaċ iad.

Tá ċuile focaṁal 7 sásaṁ le fáġail. . .

i dTiġ Aoideacta Mic Ċárta,
i leitir ceanainn.

COUPON.

AN STOC.

SAMAIN, 1918.

An maiṫ leat CLÓDÓIREACṪ ṁaiṫ ar aiṙgeaḋ ċoṁċṙom?

Tig linn ṙuḋ ar biṫ ir áil leat a ċur i gcló go deaṙ taiṫneaṁaċ. Cuiṙṙeamuiṙ i gcló ḋuit billí, tuairṙgí, leaḃráin, liorṫaí, ɣc.

An 'Galway Express'

Liam ó Eorṙaoin ɣ a ṁac,

Ṙuinteóiṙí ɣ Lón-Ċeannaiḋe,

SRÁID DOMINIC NA GAILLIMHE.

Ó heiṙeaṁóin.

Caṙṙanaí ɣ Gluairteáin ɣ Gléar ṙoċṙaiḋe.

SRÁID EIRE NA GAILLIMHE.

Séamuṙ ó Ḃéacáin

Ceannuiḋe Guail ɣ Ioṁċuṙóiṙ.

SRÁID MEADONAC, NA GAILLIMHE.

Tá an tae ir ḟeaṙṙ i gConnaċta ɣ go leor neiṫe eile atá ṙiaċtanaċ le ḟaġáil i dtiġ

Ṁonica níc Ḋonnċaḋa,

SRÁID ÁRD NA GAILLIMHE.

Máire ní Raġallaiġ,

Páipéir, Leaḃra ɣ Tobac

le haġaiḋ Gaeḋilgeoiṙí.

UACTAR SRÁIDE NA DRISEOIGE,

: : i mbaile áta cliaṫ. : :

Uiṙníṙ ɣ Gaċ intreaḋ tiġe.

6 Coiṙḃín.

Cliaṫa ɣ céaċtaí, leaṙú ṙpeiṙialta.

Baṙiġ Slag.

Gaillim.

TÁILLIÚRAĊT

Ḃáiṫeaṙ ó Cuanaċáin

Táillúiṙ ɣ Tuiġneadóiṙ iol-ṙgol,

44, SRÁID CILLE DARA,

baile áta cliaṫ.

Labaṙtaṙ Gaeḋilge annṙeo

AN STOC.

ORDÚ.

Don

ATAIR Ó CEALLAIĠ,

Sráid Dominic,

na Gaillimhe.

A Ċara,

Cuiṙ ċuġam _____ cóiṙeanna den STOC.

Ainm _____

Seolaḋ _____

_____

Muinntiṙ uí Anṙraċáin

384 DÓTAR CIORCALDA Ó TUAID,

baile áta cliaṫ.

A Swordsman of the Brigade - 3/9

Irish Heroines - - - 7d.

(Tá na leaḃraí ṙo ṙaoṙ ṫṙiḋ an bpoṙt.)

Ir é míċeál Ó hAnṙraċáin do maṙḃuiġeaḋ le linn an Ċaiṙg 1916, do ṙeṙíoḃ iad.

Gaċ cineál leaḃaiṙ ḃainneaṙ le éiṙinn le ḟaġail annṙo.

Clo-Oibreaca Dun Dealgan.

AISTÍ TOMÁS DÁIBIS.

Maille le nótaí ɣ a lán naṙ cuiṙeaḋ i gló go dtí ṙeo. Dáiṫí Ó Donnċaḋa nac, maiṙeann, a ċuiṙ in-eaġaṙ; 480 leaṫanaiġ 3/6 glan, ṫṙiḋ an bpoṙta, 3/11.

AN MÁTAIR ɣ ṙséaiṫa eile a ṙgṙíoḃ AN PIARSAĊ; 100 leaṫanaiġ; 1/6 glan, ṫṙiḋ an bpoṙta, 1/10

Aiṙtriú i mbéaṙla ar an leaḃaṙ ṙo ó láiṁ AN ATAR MIC GEARAILT, O.F.M.; 2/6, ṫṙiḋ an bpoṙta, 2/10.

LEABRÁIN ĊÚCULAINN ar MOḎ DÍREAĊ Dealb-Ċaiṙt Ċúculainn, ṫreoṙaiḋe an Múinteoṙa ɣ Tioncuṙ Gaċ ṙgoile.

Clódóireaċt Gaeḋilge, Béaṙla, Ticéad, Suaṫantaṙ, ɣc.

Tomáṙ Breaṫnaċ,

Lón-Ċeannaiḋe.

AN ĊEARNÓG, i NGAILLIMH.

Beiḋ ḟáilte i gcoṁnaiḋe ṙoiṁ Gaeḋilgeoiṙí ag . . .

TIĠ AOIḎEAĊTA UÍ ĊAṪAIN,

an Ċearnóg : : i ngaillimh.

Tá gaċ cineál ṙeola le ḟaġáil ar ḟeaḋaṙ ó

míċeál Mac Coisdealḃa, i ngaillimh.

ROSC CATA GAEDEAL.

THE SOLDIER'S SONG.—É in a ċeaṙt iomṙ ċeól ir aḃṙán, agur oiṙeaṁnaċ don ṗianó. É i nGaeḋilg, ċoṁ maiṫ. 1/1 an ċóiḃ, peṙ poṙt.

WHACK FOL THE DIDDLE.—Aḃṙán gṙinn i mbeurla. An ṙile céadna a ḋein. É oiṙeaṁnaċ do ċeól an ṗianó. 1/1 a ċóiḃ.

Geoḃaiḋ luċt ṙiopa níor ṙaoiṙe 'ná ṙúd iad.

Ó FAOLÁIN ɣ A MAC,

In uacṫaṙ Cé Uṙṁuṁan a 17, áṫ Cliaṫ.

TRUSGÁN TIGE.

Gaċ aon cineál. De ḋéantúraiḃ na h-Éiṙean, ġá nḋíol ag

63 Sráid an Ċapaill Buiḋé, i gCoṙcaiġ

Ir le SEAGÁN MAC EÓINÍN an ṙiopa.

UA FATAIG ɣ A MAC, Lón-Ċeannaiḋe

Sráid Dominic na Gaillimhe.

Diaḋ ar ḟeaḋaṙ ar luaċ ċoṁċṙom

TEAĊ AOIḎEAĊTA 32 PLÁS ṠÁRDMÉIR,

an Ṗléimionnaiġ, áṫ Cliaṫ.

Áṙuṙ Gaeḋealaċ do Gaeḋealaiḋ.

Oiḋeaċaṙ.

STORTHA AN MHALOIDIGH,

i nGallim.

BRÓGA GAEDEALAĊA.

:o:

Tá ndíol le luċt síopaí.

COLÁISTE IGNÁIDE NAOMHTA.

(Cumann ṙoṙa.) : : : i ngaillimh.

Coláiṙte Ioiṙ-ṁeaḋonaċ é ṙeo a ḃṙuil teaġaṙg dá ṫaḃaiṙt ann ar na cṙaoḃṙaċa poġluma a ċuiṙeaṙ duine i gcṙuṫ a ḋúl go hiolṙgoil nó a ḋul i n-éadan gnóṫa tṙáċt-ċeannaiġeaċta. Aiṙe ar leiṫ dá taḃaiṙt do ġaṙúiṙ óga. Páiṙc Baiṙe ar ċúlaiḃ an tiġe. Le gaċ uile uġdaṙ a ḟáġail, ṙgṙíoḃ ag

an AIRCINNEAĊ.

CLOĊAR ÓIRD NAOṀ URSULA, I SLIGEAĊ

Oiḋeaċaṙ i gcóiṙ na hIolṙgoile, (duairḋeamaṙ ceiṫṙe cinn déag de Sgoláiṙeaċtai an dá bliaḋáin ṙeo caiṫṫe) i gcóiṙ ṙgṙúdú an Duiṙṙ Ioiṙ-ṁeaḋonaiġ, na mbannc, Cumann na gCeoltóiṙ, I.S.M. Tṙáċtála, Sgoláiṙeaċta an Rioġ, ɣc. Tá ṙgoil tiġeaċaiṙ ṗá leiṫ againn.

Dá leabar nua do Gaeḋeala.

MAIDIN I MBÉARRA ɣ Dánta eile. Osborn Bergin do ṙgṙíoḃ; a luaċ, 1/6; ṫṙiḋ an bpoṙta, 1/9.

AN ĊAISE GARḎ. Leaḃaṙ nua-ṗiliḋeaċta Peadaṙ Ó hAnṙraċáin do ṙgṙíoḃ a luaċ, 1/6; ṫṙiḋ an bpoṙta, 1/9.

CLÓ NA GCONNEALL,

44, Sráid Dawson,

baile áta cliaṫ.

A Gaeḋilgeóiṙ! An uaiṙ a beiṙ-ṙe ṗóġṙa do ċur in aon ṗáipéaṙ, taḃaiṙ do'n

CORK ADVERTISING AGENCY, é

Déanṗaiḋ ṙé áiṙe ḋoit-ṙe;

Déanṗaiḋ ṙé taiṙḃṫe ḋóṁ-ṙa.

SEÁN Ó CUILL, FÁGALTAÍ,

95a Sráid Ṗádṙaig i gCoṙcaiġ.

T. O FLANNAGAIN & Chlann Mhac.

Gac uile ṙóṙt gaiḃniġeaċta agur imneallṫóiṙeacta. . .

DÍOLTÓIRÍ ROṪAR. Cuiṙteaṙ deiṙ aṙ ṙoṫaiṙ ɣ aṙ ġunnaí.

SRAID NA GCEANNUIDE, I NGAILLIM.

Tá 59,081 Siopaí i nÉiṙinn le déantuṙ Gallda a díol. Ní diolamuiḋ-ne aċ

EARRAIḎE RINNEAḎ

——i nÉIRINN.——

O Glaṙáin ɣ a ċoṁ,

11 Sraid Uacṫaraċ Uí Ċonaill,

i mbaile áta cliaṫ.

Tá teaċ óṙta a ḃṙuil compóiṙt ann ag

SÉAMUS Ó LAIDE,

SRÁID DOMINIC IOCTAIR NA GAILLIMHE.

"Toġa gaċa biḋ ɣ ṙean gaċa diġe" aiṙe.

Printed for the Publishers
By The Athlone Printing Works Co., Ltd. 1632'18.